

Informe sindical

Objectius de Desenvolupament Sostenible 2022

Un projecte de:

Amb la col·laboració de:

Informe sindical

Objectius de Desenvolupament Sostenible 2022

Aquest informe ha estat elaborat en el marc del projecte "Contribuir a la justícia social a través de l'enfortiment de la ciutadania crítica i compromesa amb els drets humans mitjançant l'Agenda 2030 a Catalunya", que ha dut a terme la Fundació Pau i Solidaritat - CCOO de Catalunya.

Edició: Fundació Pau i Solidaritat - CCOO de Catalunya
www.agenda2030sindical.cat
pauisolidaritat@ccoo.cat

Amb la col·laboració de:
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva dels seus autors i autores, i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'ACCD.

Autoria:
Irene Galí Magallón
Daniel Garrell Ballester
María Alejandra Velásquez Buriticá

Coordinació:
Fundació Cipriano García - CCOO de Catalunya
Fundació Pau i Solidaritat - CCOO de Catalunya

Disseny i maquetació:
Ars Satèl·lit

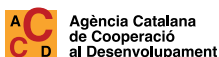
Il·lustració:
Andrea Gómez

Revisió lingüística:
Servei Lingüístic de CCOO de Catalunya

Un projecte de:

Amb la col·laboració de:

Contingut

- 9 **Introducció**
- 9 L'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)
- 13 Informe sindical sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2022
- 19 **ODS 1. Erradicar la pobresa a tot el món i en totes les seves formes**
- 21 1.2. D'aquí al 2030, reduir almenys a la meitat la proporció d'homes, dones, nens i nenes de totes les edats que viuen en la pobresa en totes les seves dimensions, d'acord amb les definicions nacionals
- 32 1.3. Posar en pràctica, a escala nacional, sistemes i mesures apropiats de protecció social per a tots i totes, i, per al 2030, aconseguir una àmplia cobertura de les persones pobres i de les més vulnerables
- 39 Propostes sindicals ODS 1
- 43 **ODS 5. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i nenes**
- 45 5.2. Eliminar totes les formes de violència contra les dones i nenes en els àmbits públic i privat, inclosos el tràfic de persones i l'explotació sexual, així com altres tipus d'explotació
- 53 5.4. Reconèixer i valorar les cures i el treball domèstic no remunerats mitjançant serveis públics, infraestructures i polítiques de protecció social i promovent la responsabilitat compartida a la llar i la família, segons escaigui a cada país

- 61 **5.5.** Assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge en tots els nivells decisoris de la vida política, econòmica i pública
- 65 Propostes sindicals ODS 5
- 69 **ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva, i el treball digne per a tothom**
- 71 **8.5.** Per al 2030, aconseguir l'ocupació plena i productiva i garantir un treball digne per a tots els homes i dones, inclosos el jovent i les persones amb discapacitat, així com la igualtat de remuneració per treball d'igual valor
- 87 **8.6.** Per al 2020, reduir substancialment la proporció de joves sense ocupació i que no cursen estudis ni reben formació
- 96 **8.8.** Protegir els drets laborals i promoure un entorn de treball segur i protegit per a totes les persones treballadores, incloses les migrants, en particular les dones migrants i les persones amb ocupacions precàries
- 100 Propostes sindicals ODS 8
- 105 **ODS 10. Reduir la desigualtat als països i entre aquests**
- 107 **10.4.** Adoptar polítiques, especialment fiscals, salarials i de protecció social, i assolir progressivament una major igualtat
- 112 Propostes sindicals ODS 10
- 115 **ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes**
- 117 **13.2.** Incorporar mesures relatives al canvi climàtic a les polítiques, les estratègies i els plans nacionals

- 121 Propostes sindicals ODS 13
- 125 **ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells**
- 129 **16.1.** Reduir significativament totes les formes de violència i les corresponents taxes de mortalitat al món
- 137 **16.7.** Garantir l'adopció a tots els nivells de decisions inclusives, participatives i representatives que responguin a les necessitats i **16.10.** Garantir l'accés públic a la informació i protegir les llibertats fonamentals, de conformitat amb les lleis nacionals i els acords internacionals
- 142 Propostes sindicals ODS 16

Introducció

L'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Al setembre del 2015, 193 països integrants de les Nacions Unides van adoptar l'acord de desenvolupament sostenible, que es va traduir en l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i que es coneix com a Objectius de Desenvolupament Sostenible (d'ara endavant, ODS). L'Agenda 2030 és un pla d'acció que té com a objectiu garantir la dignitat humana i el gaudi efectiu dels drets humans a totes les persones als diferents territoris, prenent com a base la Carta dels Drets Fonamentals de les Nacions Unides, conjugant els tres àmbits del desenvolupament sostenible: l'econòmic, el social i l'ambiental.

L'Agenda 2030 té 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible, que es desgranen en un total de 169 metes, les quals pretenen posar fi a la pobresa, protegir el planeta i els seus recursos naturals, així com combatre les situacions de desigualtat que posen en situació de més vulnerabilitat dones, nens i nenes i adolescents, i determinats grups ètnics, entre d'altres.

El disseny i la construcció de l'Agenda 2030 va comptar amb la participació i el diàleg social amb diferents actors, com organitzacions de la

societat civil i organismes internacionals, la qual cosa va permetre la participació efectiva tant del moviment sindical com de l'Organització Internacional del Treball (OIT).

La dècada d'acció

L'any 2019, a la Cimera dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, es va fer una crida a tots els actors de la societat per accelerar el pas en el compliment de les metes i aconseguir cadascun dels objectius. Tenint en compte que queden menys de 10 anys per assolir els pactes de l'Agenda 2030, a la cimera es va fer referència a una de les preocupacions més importants en el compliment i la implementació dels ODS, concretament, la premissa principal de no deixar a ningú enrere. Els estats es van comprometre a prioritzar l'atenció de les poblacions més vulnerables, com són nens i nenes i adolescents, persones refugiades, persones amb discapacitats i determinats grups ètnics, principalment.

A més, es va convidar aquestes mateixes poblacions a participar de manera activa en la implementació dels ODS. És necessària una acció que involucri les persones des de les organitzacions de la societat civil, el sector privat, els sindicats o l'acadèmia, entre d'altres.

Així mateix, com a proposta del secretari general de l'ONU així com per voluntat dels estats, es va adoptar el compromís de donar suport al treball que es realitza des de les ciutats en la implementació dels ODS. Per fer-ho, serà necessari treballar conjuntament amb les autoritats locals i les institucions encarregades de determinar pressupostos, dissenyar polítiques i/o establir normatives i reglaments.

Per què l'Agenda 2030 és important per al moviment sindical?

Pel seu caràcter sociopolític, el moviment sindical resulta fonamental a l'hora de vetllar pel benestar de la classe treballadora en totes les esferes del sistema social i econòmic. Per aquest motiu, encara que l'Agenda 2030 inclou un objectiu específic en relació amb el treball digne (ODS 8), altres objectius com ara aquells que pretenen posar fi a la pobresa i reduir les desigualtats o aconseguir la igualtat de gènere, la pau, la justícia i institucions sòlides són també de gran interès i es troben altament relacionats amb l'activitat sindical.

Les tasques de cura no remunerades (exercides principalment per dones), la precarietat laboral en el treball domèstic, les condicions de treball en plataformes digitals o la irregularitat laboral de les persones migrants, entre d'altres, són consideracions que es troben principalment lligades a l'objectiu de garantir condicions de treball dignes per a totes les persones, tot i que estan relacionades també amb la desigualtat social, econòmica i de gènere, que també cerca ser erradicada sota la implementació dels ODS.

Informe sindical sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2022

Amb aquest informe es vol abordar la situació de Catalunya respecte dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i contribuir, amb la perspectiva sindical i sociopolítica de CCOO, a una millor implementació de l'Agenda 2030 i a l'assoliment dels seus objectius. També es pretén divulgar i reivindicar l'enfocament integral sobre la noció de *treball digne*, alineada amb l'agenda de l'OIT i basada en els quatre pilars estratègics següents: drets laborals, ocupació, protecció social i diàleg social, protecció del medi ambient i, com a pilar transversal, la igualtat de gènere.

Com hem vist, l'Agenda 2030 es compon de 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible, que es desgranen, al seu torn, en un total de 169 fites. En aquesta primera edició 2022 del seguiment dels ODS a Catalunya s'han triat 6 objectius d'especial rellevància des d'una perspectiva sindical. Concretament, els objectius seleccionats en aquesta primera edició són:

ODS 1. Erradicar la pobresa a tot el món i en totes les seves formes.

ODS 5. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i nenes.

ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva, i el treball digne per a tothom.

ODS 10. Reduir la desigualtat als països i entre aquests.

ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.

D'altra banda, en aquest informe no parlarem en cap moment del grau de compliment de cada objectiu, sinó de l'estat de les fites concretes dins de cada objectiu, ja que, de cada objectiu, se n'han seleccionat aquelles que són més rellevants des del punt de vista sindical i per a les quals és possible obtenir dades de la situació a Catalunya. En la taula 1 podem observar les fites concretes analitzades dins de cada objectiu.

Quant al criteri de selecció de les dades, s'ha treballat de la manera següent. Pel que fa a l'origen de les dades, s'han prioritzat les provinents de l'Idescat (que es corresponen amb els indicadors utilitzats de manera més habitual), si bé hem treballat amb altres fonts de dades quan ha estat necessari. Es prioritza també l'ús de dades que es publiquen de manera periòdica, per sobre de dades extretes d'informes i que poden ser elaborades de manera puntual, la qual cosa pot dificultar el seguiment dels indicadors al llarg del temps.

Pel que fa al període analitzat en les diferents fites que componen aquest informe, s'ha prioritzat l'anàlisi d'allò succeït en el període 2015-2021, és a dir, es vol prestar tota l'atenció a l'evolució de les dades des del moment de la creació dels ODS fins a l'actualitat. L'anàlisi d'aquest període ens ha de permetre conèixer si anem en bona direcció en el compliment dels ODS o no. No obstant això, la disponibilitat de dades és la que ha determinat en cada cas el període d'anàlisi definitiu, tenint en compte que moltes estadístiques es publiquen amb un cert retard i que és habitual que les últimes dades disponibles sobre determinats fenòmens siguin de l'any 2021, 2020, 2019 o, fins i tot, anteriors.

Objectius i metes analitzats en aquest informe

ODS 1. Erradicar la pobresa a tot el món i en totes les seves formes

1.2. D'aquí al 2030, reduir almenys a la meitat la proporció d'homes, dones, nens i nenes de totes les edats que viuen en la pobresa en totes les seves dimensions, d'acord amb les definicions nacionals.

1.3. Posar en pràctica, a escala nacional, sistemes i mesures apropiats de protecció social per a tots i totes, i, per al 2030, aconseguir una àmplia cobertura de les persones pobres i de les més vulnerables.

ODS 5. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i nenes

5.2. Eliminar totes les formes de violència contra les dones i nenes en els àmbits públic i privat, inclosos el tràfic de persones i l'explotació sexual, així com altres tipus d'explotació.

5.4. Reconèixer i valorar les cures i el treball domèstic no remunerats mitjançant serveis públics, infraestructures i polítiques de protecció social, i promovent la responsabilitat compartida a la llar i la família, segons escaigui a cada país.

5.5. Assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge en tots els nivells decisoris de la vida política, econòmica i pública.

ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva, i el treball digne per a tothom

8.5. Per al 2030, aconseguir l'ocupació plena i productiva i garantir un treball digne per a tots els homes i dones, inclosos el jovent i les persones amb discapacitat, així com la igualtat de remuneració per treball d'igual valor.

8.6. Per al 2020, reduir substancialment la proporció de joves sense ocupació i que no cursen estudis ni reben formació.

8.8. Protegir els drets laborals i promoure un entorn de treball segur i protegit per a totes les persones treballadores.

ODS 10. Reduir la desigualtat als països i entre aquests

10.4. Adoptar polítiques, especialment fiscals, salarials i de protecció social, i assolir progressivament més igualtat.

ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

13.2. Incorporar mesures relatives al canvi climàtic en les polítiques, les estratègies i els plans nacionals.

ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells

16.1. Reduir significativament totes les formes de violència i les corresponents taxes de mortalitat al món.

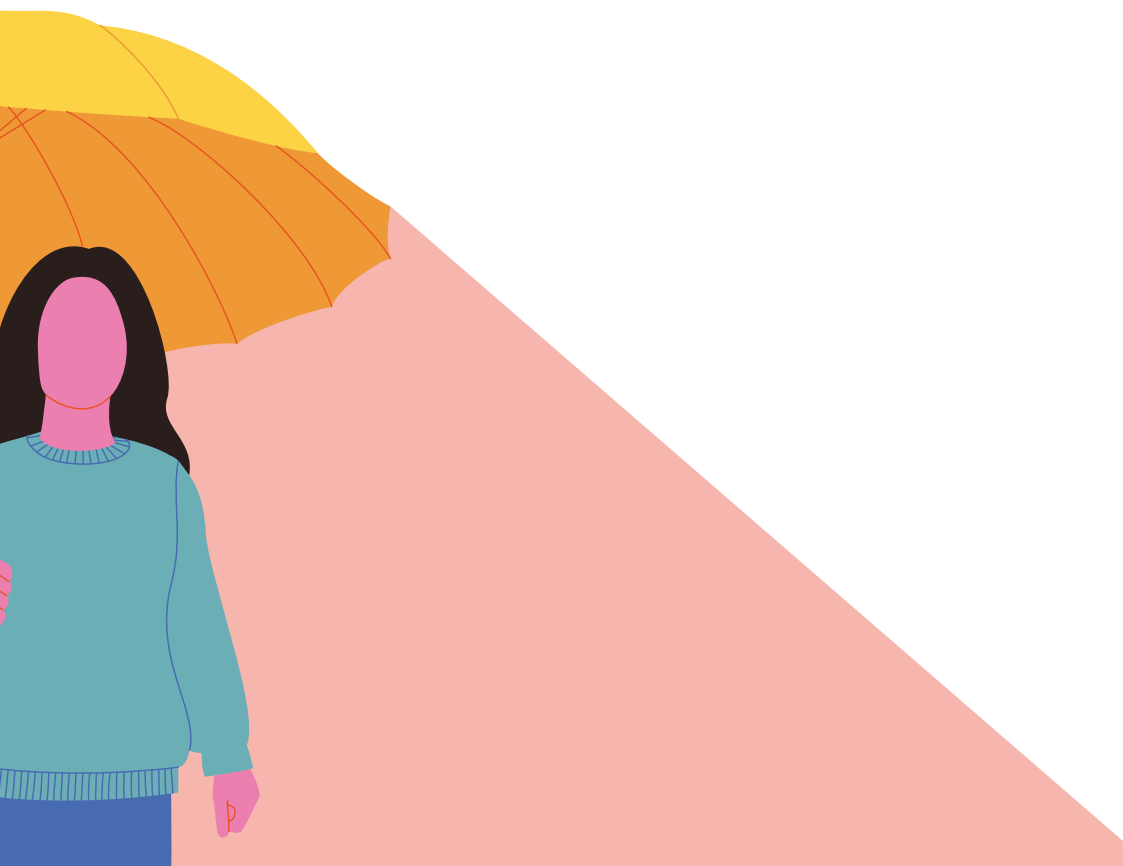
16.7. Garantir l'adopció de decisions inclusives, participatives i representatives que responguin a les necessitats a tots els nivells.

16.10. Garantir l'accés públic a la informació i protegir les llibertats fonamentals, de conformitat amb les lleis nacionals i els acords internacionals.

1 FI DE LA POBRESA

ODS 1. Erradicar la pobreza a tot el món i en totes les seves formes

La pobresa és un fenomen multidimensional que no se circumscriu únicament a l'aspecte econòmic. En aquest sentit, l'Agenda 2030 pretén posar sobre la taula i adreçar l'absència de condicions necessàries per al gaudi efectiu dels drets a la vida digna, la salut, l'educació o l'habitatge, entre d'altres, com a dimensions de la pobresa. És important, a més, comprendre la pobresa des d'un enfocament diferencial que permeti identificar poblacions vulnerables a l'hora de caure o de mantenir-se en la pobresa, com ara les dones, els joves, les persones racialitzades, les persones amb discapacitat o els nens i nenes i adolescents que van néixer i viuen en la pobresa. Per aquest motiu, l'Agenda 2030 planteja un seguit de metes enfocades, no només a la reducció de la pobresa, sinó també a la garantia dels drets que allunyen les persones de la pobresa.

1.2. D'aquí al 2030, reduir almenys a la meitat la proporció d'homes, dones, nens i nenes de totes les edats que viuen en la pobresa en totes les seves dimensions, d'acord amb les definicions nacionals

L'ONU fixa en 1,90 dòlars diaris el llindar per sota del qual una persona viu en l'extrema pobresa. D'acord amb estimacions de l'any 2015, aproximadament un 10,7 % de la població mundial es troba en situació de pobresa extrema, en la seva majoria, a l'Àfrica subsahariana. No obstant això, si bé aquest tipus d'aproximació ens permet obtenir una imatge de l'abast de la pobresa a escala mundial, també té l'efecte d'invisibilitzar la pobresa als països de renda mitjana i alta, ja que no té en compte les diferències en el cost de la vida. Per aquest motiu, és habitual emprar mecanismes de mesura de la pobresa de tipus relatiu, que proporcionen una imatge més propera a la realitat de cada societat i permeten establir comparacions entre uns països i altres.

Un d'aquests elements de mesura és l'establiment del llindar de pobresa en el 60 % de la mediana d'ingressos del territori. Aquelles persones que tenen uns ingressos inferiors al 60 % de la mediana, entesa com el valor que divideix tota la població en dues meitats iguals en funció dels seus ingressos, seran considerades en risc de pobresa. El llindar de pobresa és, per tant, una mesura de tipus relatiu. A més, com a pas previ per calcular la taxa de població en risc de pobresa, s'assumeix la idea d'economia d'escala, que implica que el cost de la vida de diverses persones que conviuen en una mateixa llar no és el mateix que si aquestes mateixes persones visquessin soles. En aquest sentit, el valor numèric final del llindar de pobresa per a cada persona depèn

de la composició de la seva llar: les diferents persones que hi conviuen, d'acord amb la seva edat, es tradueixen en un nombre determinat d'unitats de consum. De la divisió de la renda disponible de la llar entre les unitats de consum d'aquesta, obtindrem el llindar de pobresa per a cada llar. En la taula 1 trobem els llindars de pobresa establerts per a diferents tipus de llar a Catalunya per a l'any 2020.

Taula 2

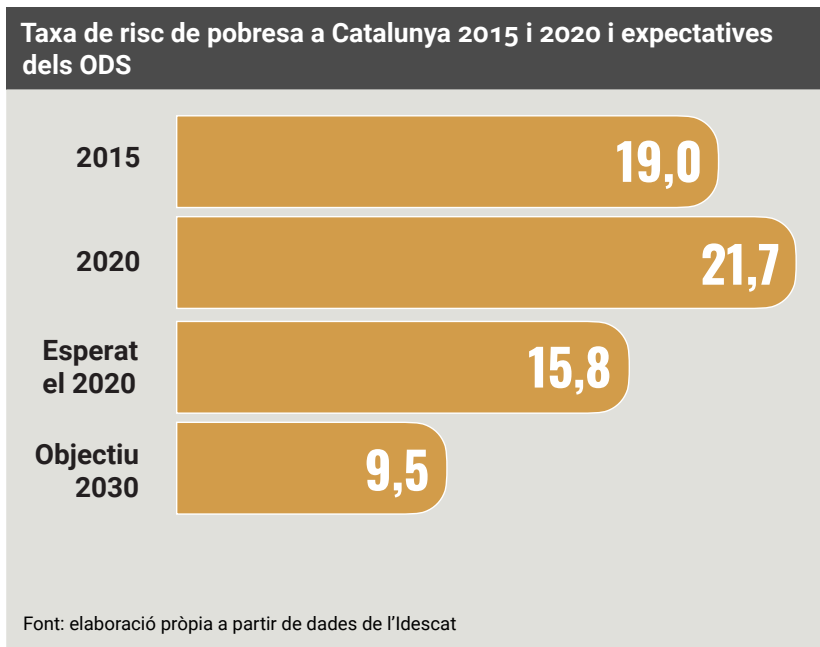
Llindar de risc de pobresa l'any 2020 d'acord amb diferents composicions de la llar	
Llars d'un adult	11.365,60 €
Llars d'un adult i un infant	14.775,30 €
Llars d'un adult i dos infants	18.185,00 €
Llars de dos adults	17.048,40 €
Llars de dos adults i un infant	20.458,10 €
Llars de dos adults i dos infants	23.867,80 €

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Per comprovar l'estat de compliment a Catalunya de la **meta 1.2**, de reduir almenys a la meitat la proporció d'homes, dones, nens i nenes de totes les edats que viuen en la pobresa per a l'any 2030, hem calculat la taxa de pobresa a Catalunya els anys 2015, moment de creació dels ODS, i 2020, últim any amb dades disponibles, i hem fet una projecció sobre la taxa que cal assolir l'any 2030 d'acord amb la meta 1.2 i la taxa que hauríem de trobar aproximadament l'any 2020. Tal com veiem en el gràfic 1, la taxa de risc de pobresa a Catalunya l'any 2015 era del 19 %. Per complir la meta 1.2, l'any 2020 hauria de situar-se al voltant del 15,8 % i per a l'any 2030 hauria de descendir fins al 9,5 %.

No obstant això, l'any 2020 la taxa de risc de pobresa no només no ha descendit, sinó que ha augmentat fins al 21,7 %.

Gràfic 1

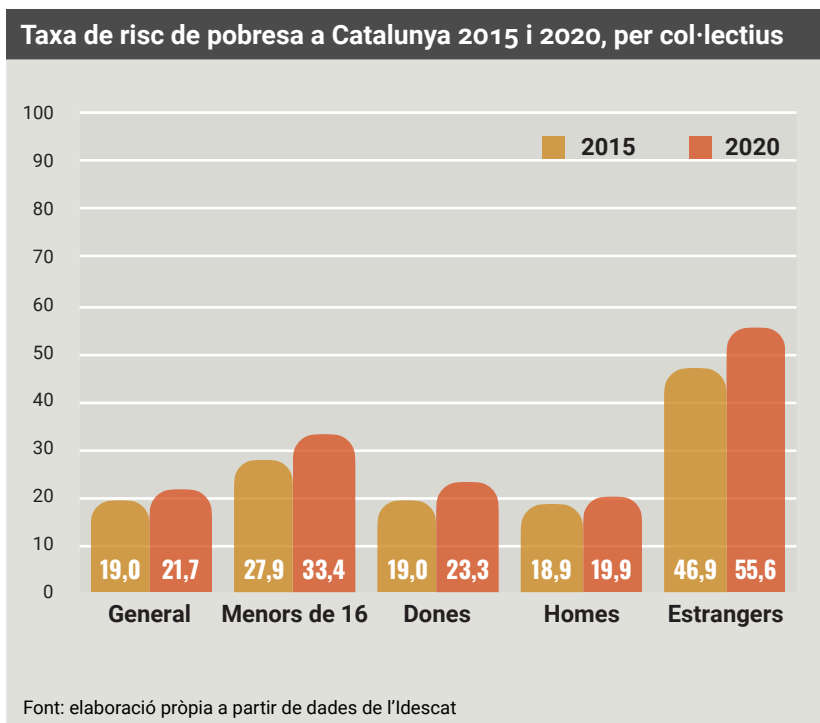

La taxa de pobresa ha disminuït durant el mateix període tant a Espanya (del 22,1 % el 2015 al 21 % el 2020) com a Europa (del 17,4 % el 2015 al 17,1 % el 2020), si bé no al ritme necessari per assolir la meta 1.2 l'any 2030.

Tenint en compte els diferents col·lectius a què al·ludeix la meta 1.2 (homes, dones, nens i nenes de totes les edats), així com la població estrangera, podem observar com entre els anys 2015 i 2020 la taxa

de risc de pobresa a Catalunya ha augmentat en tots els casos, si bé amb diferent intensitat. Mentre menors de 16 anys, dones i estrangers presenten augments de la taxa entorn del 20 %, els homes ho fan un 5,3 %. En el gràfic 2 podem observar la variació en la taxa de pobresa de diversos col·lectius entre el 2015 i el 2020.

Gràfic 2

L'indicador AROPE (per les seves sigles en anglès *at risk of poverty and/or exclusion*) fa referència no només a aquell percentatge de població que està en situació de risc de pobresa, sinó també a aquella part de la població que es troba en risc d'exclusió social. Per considerar una persona en situació AROPE, ha d'estar en risc de pobresa, en situació de privació material severa¹ i/o viure en una llar amb baixa intensitat del treball.² Per la seva concepció multidimensional de la pobresa, la taxa AROPE sempre presenta valors més elevats que la taxa de risc de pobresa.

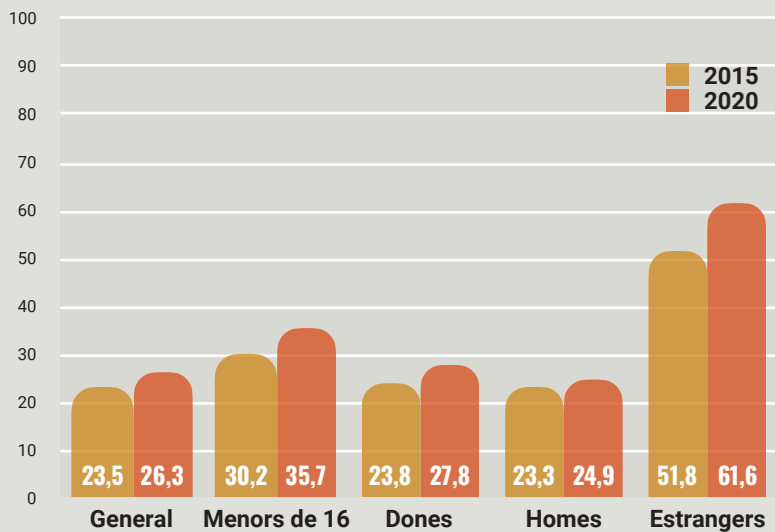
La taxa AROPE ha augmentat un 12 % a Catalunya entre els anys 2015 i 2020, en passar del 23,5 % al 26,3 %. Per col·lectius, si bé tots els analitzats han patit augments, els increments de la taxa AROPE de més intensitat són els registrats entre menors de 16 anys i entre la població estrangera, grups que ja presentaven de manera prèvia taxes AROPE elevades. En el gràfic 3 podem veure aquestes dades i d'altres en relació amb l'evolució de l'ARPE entre el 2015 i el 2020.

1 Es consideren llars amb privació material severa aquelles on hi ha una mancança forçada de com a mínim 4 dels 9 ítems següents: 1) Pagar sense endarreriments rebuts de l'habitatge o de compres ajornades. 2) Poder anar de vacances almenys una setmana a l'any. 3) Poder fer un àpat de carn, pollastre o peix (o l'equivalent vegetarià) almenys cada dos dies. 4) Poder afrontar despeses imprevistes (la quantitat fixada correspon al llindar de pobresa mensual de l'any anterior). 5) Poder permetre's un telèfon (incloent-hi telèfon mòbil). 6) Poder permetre's un televisor en color. 7) Poder permetre's una rentadora. 8) Poder permetre's un cotxe. 9) Poder mantenir l'habitatge a una temperatura adient.

2 Es tracta de llars on els adults d'entre 18 i 59 anys, excloent-ne els estudiants, han treballat un 20 % o menys del seu potencial laboral total en l'últim any.

Gràfic 3

Taxa AROPE a Catalunya 2015 i 2020, per col·lectius

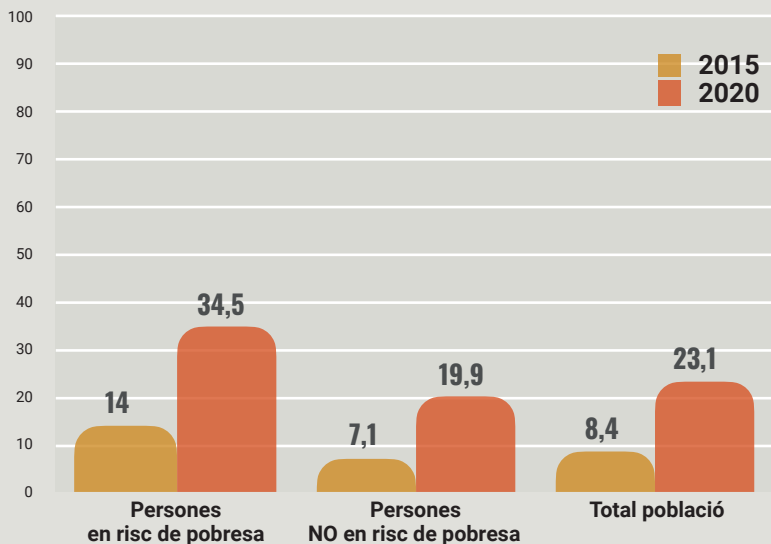
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Si parem atenció a les dimensions que formen l'indicador AROPE de manera separada, com hem fet anteriorment amb la taxa de risc de pobresa, s'ha de destacar que entre els anys 2015 i 2020 s'ha produït una disminució del percentatge de població que es troba en situació de privació material severa (PMS), que ha passat del 6,7 % al 6,2 %. No obstant això, alguns dels criteris de referència per calcular la presència de PMS han empitjorat durant el període 2015-2020, com ara el retard en el pagament de les despeses de l'habitatge (de l'11,1 % al 12,4 %) o la incapacitat per tenir a la llar una temperatura adequada (del 8,7 % al 9,4 %). També és destacable l'important augment de la població que viu en llars amb goteres, humitats a les parets, el terra o l'engraellat, o amb podriment als marcs de les finestres o el terra, que ha passat del 8,4 % el 2015 al 23,1 % el 2020. Aquest percentatge es troba molt allunyat de la mitjana de la Unió Europea (UE), que l'any 2020 se situava en un 13,9 %. A més, la situació ha empitjorat en els darrers anys tant entre les persones considerades en risc de pobresa com entre les que no ho són, tal com veiem en el gràfic 4. Aquestes dades suggereixen que **estar per sobre del llindar de pobresa no garanteix poder gaudir d'una llar en condicions adequades per a la salut.**

Gràfic 4

Percentatge de població que viu en llars amb goteres, humitats a les parets, el terra o l'engraellat, o amb podriment als marcs de les finestres o el terra, entre les persones en risc de pobresa i entre aquelles considerades no en risc de pobresa, 2015 i 2020

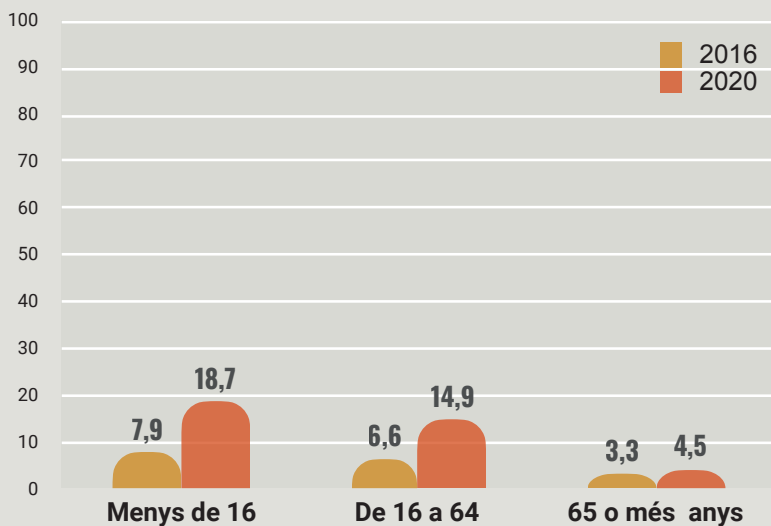
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Les dades referents a la tercera de les dimensions que componen la taxa AROPE, viure en una llar amb **baixa intensitat del treball (BITH)**, **han empitjorat també durant el període 2015-2020**. Si l'any 2015 aquesta situació afectava el 8,8 % de la població, l'any 2020 aquest percentatge havia augmentat fins al 9,8 %. Durant el mateix període, el percentatge BITH a Espanya ha descendit del 15,4 % al 9,9 %, i a la UE, del 10,5 % al 8,5 %.

És important destacar que els menors de 16 anys presenten pitjors xifres que la resta de grups d'edat en tots els indicadors analitzats. A banda de la taxa de risc de pobresa i la taxa AROPE, entre el 2015 i el 2020 ha augmentat especialment el nombre de nens que viuen en llars on no es pot mantenir una temperatura adequada (del 9,3 % a l'11 %) o el percentatge de nens que no poden menjar carn o peix cada dos dies (de l'1,5 % al 2,6 %). També ha augmentat especialment entre els nens el percentatge de població que ha necessitat ajuda per a béns bàsics en els 12 mesos anteriors, tal com podem veure en el gràfic 5. Aquestes dades, juntament amb els augments registrats entre els menors de 16 anys en les taxes de pobresa i AROPE, permeten assenyalar la **creixent extensió de la pobresa entre els nens i nenes**.

Gràfic 5

Percentatge de població que ha necessitat ajuda per a béns bàsics en els últims 12 mesos, per grups d'edat, 2016 i 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

La pobresa infantil no és només una qüestió que afecta les condicions de vida actuals dels nens i nenes, sinó que, malauradament, és determinant per al seu futur: la pobresa té un elevat component de transmissió intergeneracional. En la taula 3 trobem, amb dades per al conjunt d'Espanya l'any 2019, el percentatge de persones d'entre 25 i 59 anys segons les dificultats que tenen per arribar a final de mes i la situació econòmica de la seva llar d'origen quan eren adolescents, on podem observar que **provenir d'una llar amb una situació econòmica precària augmenta les possibilitats de reproduir aquesta precarietat econòmica en el futur.**

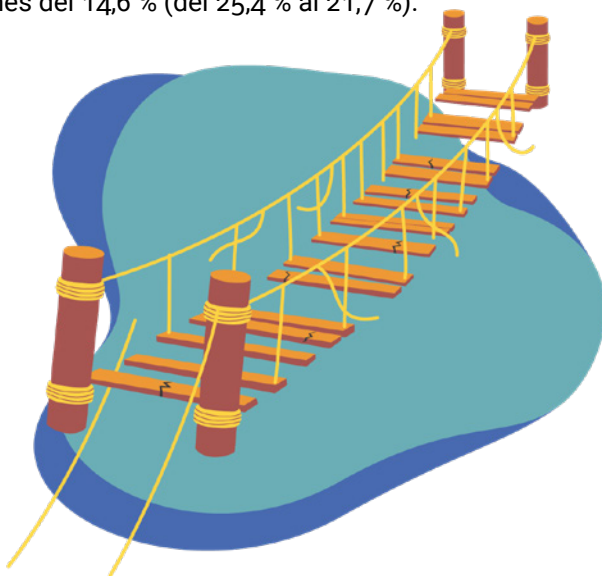
Taula 3

Percentatge de població d'entre 25 i 59 anys, segons les dificultats que tenen per arribar a final de mes i la situació econòmica de la seva llar d'origen quan eren adolescents. Espanya, 2019				
	Dolenta o molt dolenta	Moderadament dolenta	Moderadament bona	Bona o molt bona
Amb molta dificultat	19,7	10,57	6,06	4,24
Amb dificultat	24,03	18,18	12,56	10,17
Amb certa dificultat	30,99	33,76	28,71	21,93
Amb certa facilitat	17,42	28,86	39,72	35,8
Amb facilitat	7,25	8,15	12,22	25,83
Amb molta facilitat	0,6	0,46	0,69	2,01

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de condicions de vida 2019 de l'INE

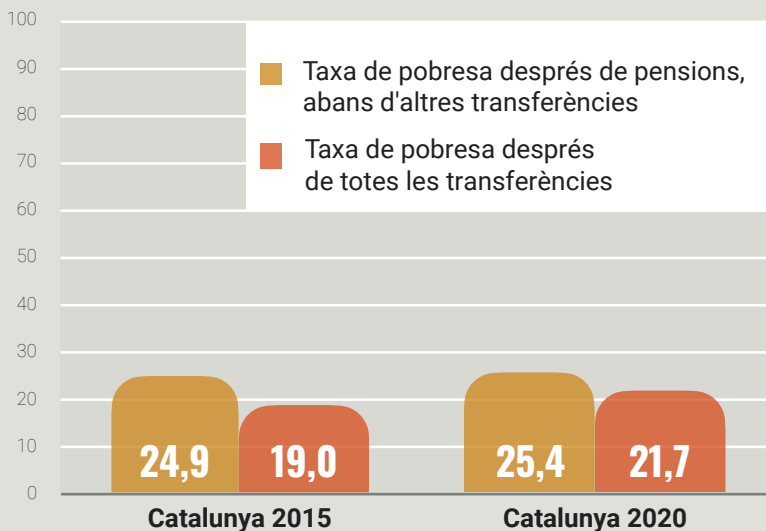
1.3. Posar en pràctica, a escala nacional, sistemes i mesures apropiats de protecció social per a tots i totes, i, per al 2030, aconseguir una àmplia cobertura de les persones pobres i de les més vulnerables

La capacitat dels sistemes de protecció social per atenuar la pobresa entre les persones més vulnerables se sol mesurar a partir de l'impacte que presenten les transferències socials en la reducció de la taxa de pobresa. Una inversió i una planificació adequades dels sistemes de protecció social es veurà reflectida en una major reducció de la taxa de pobresa un cop efectuades les transferències socials. En el gràfic 6 podem observar com la capacitat dels sistemes de protecció social d'abaixar la taxa de pobresa ha disminuït a Catalunya entre els anys 2015 i 2020. Si l'any 2015 les transferències socials aconseguien reduir la taxa de pobresa un 23,7 % (del 24,9 % al 19 %), l'any 2020 aquesta reducció va ser només del 14,6 % (del 25,4 % al 21,7 %).

Gràfic 6

Taxa de pobresa abans de transferències socials i després. Catalunya, 2015 i 2020

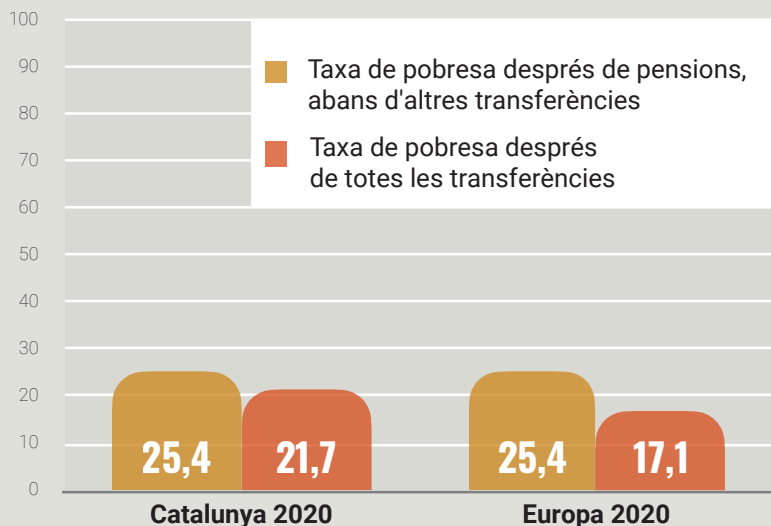

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

D'altra banda, s'ha d'assenyalar que la capacitat de la protecció social a Catalunya per disminuir la taxa de pobresa és molt inferior a la mitjana que presenta la UE. Centrant-nos en l'any 2020, any en què tant Catalunya com la UE parteixen d'una taxa de pobresa abans de transferències socials del 25,4 %, Catalunya aconsegueix reduir la taxa fins al 21,7 % (un 14,6 %) mentre que la UE ho fa fins al 17,1 % (un 32,7 %). Ho podem observar en el gràfic 7.

Gràfic 7

Taxa de pobresa abans de transferències socials i després. Catalunya i Europa, 2020

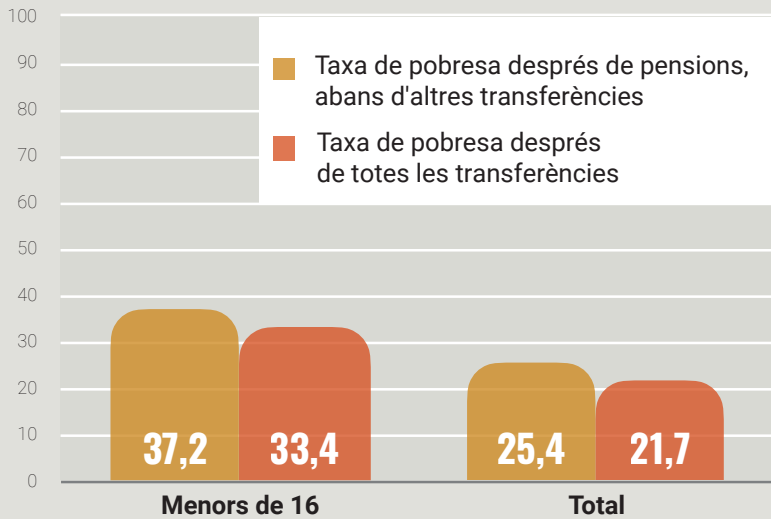

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Si fem una valoració de la situació per sexes, es pot constatar com les dones parteixen d'una situació inicial pitjor, en presentar una taxa de pobresa del 27,1 % davant del 23,6 % en el cas dels homes, que no es veu atenuada després de les transferències socials. Al contrari, aquestes presenten més capacitat per reduir la pobresa en el cas dels homes (15,7 %) que en el cas de les dones (14 %), tal com veiem en el gràfic 8. És també necessari assenyalar la capacitat de reducció de la pobresa limitada que tenen les transferències socials en el cas de la infància, que, com veiem en el gràfic 9, només es redueix en un 10,2 % després de les transferències socials, en passar d'un 37,2 % a un 33,4 %.

Gràfic 8

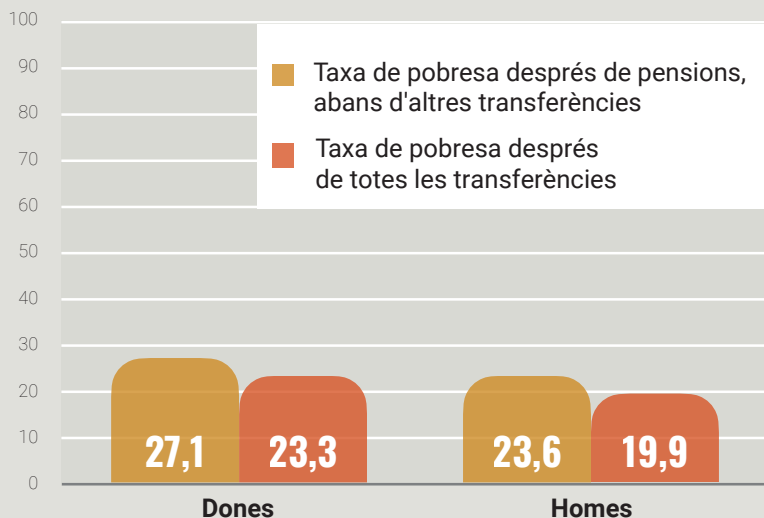
Taxa de pobresa abans de transferències socials i després, menors de 16 i total de la població, 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Gràfic 9

Taxa de pobresa a Catalunya abans de transferències socials i després, dones i homes, 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

L'evolució de les pensions a Catalunya durant els darrers anys constitueix una altra dada d'interès. En relació amb les pensions contributives, val a dir que entre els anys 2014 i 2019³ la quantitat mitjana de les pensions a Catalunya ha augmentat un 13,7 %, ja que ha passat dels 915,81 € als 1.041,97 €. La quantitat mitjana de les pensions no contributives, d'altra banda, ha augmentat en un 8,1 %, des dels 356 € del 2015 fins als 385 € del 2020.

3 L'Idescat no proporciona dades per a l'any 2015. S'han fet servir en aquest cas les dades del 2014 i les del 2019, últim any disponible.

En el període comprès entre el 2015 i el març del 2022 les pensions mínimes de jubilació van augmentar un 13,74 %, mentre que l'IPC va augmentar, en el mateix període, un 17,2 %, de manera que els jubilats que perceben la pensió mínima han vist reduït el seu poder adquisitiu durant el període. Aquest fet concorda amb la minva de la capacitat de les pensions per evitar situacions de pobresa que ens mostren les dades: si l'any 2015 la taxa de pobresa entre les persones més grans de 65 anys, tenint en compte la percepció de la pensió, era del 15 %, aquest percentatge ha augmentat fins al 19,5 % l'any 2020.

La taxa de cobertura de la prestació d'atur és un altre indicador significatiu a l'hora de valorar l'abast de les polítiques de protecció social. En aquest sentit, podem assenyalar que l'any 2021 aquesta va ser del 61,1 %, és a dir, només 6 de cada 10 persones en situació d'atur tenen accés a la prestació. Aquest percentatge de cobertura suposa una lleugera disminució respecte de l'any 2017, moment en què la taxa de cobertura se situava en el 61,5 %. En el cas d'Espanya, la taxa de cobertura de la prestació d'atur ha augmentat durant el mateix període, des del 56,2 % l'any 2017 fins al 57 % l'any 2021.

La taxa de desprotecció és un altre indicador que vol copsar la cobertura davant l'atur, incloent-hi totes aquelles persones que no estan inscrites com a demandants d'atur al Servei Públic d'Ocupació de Catalunya (SOC), per no haver cotitzat encara o per ser aturades de llarga o molt llarga durada, i que queden fora de les xifres que proporciona la taxa de cobertura emprada habitualment. Aquesta taxa, que és l'usada en l'informe anual sobre pobresa laboral de CCOO de Catalunya, es calcula com el quocient entre el nombre de persones desocupades que declaren no percebre cap prestació contributiva o subsidi i el total de persones a l'atur que tenen experiència laboral prèvia, a partir de

microdades de l'Enquesta de població activa (EPA). El segon trimestre de l'any 2021, la taxa de desprotecció a Catalunya va arribar al 66,1 %, és a dir, només un 33,9 % de les persones desocupades percebia en aquell moment algun tipus de prestació. Les dades, a més, mostren un empitjorament de la situació, atès que l'any 2019 la taxa de desprotecció a Catalunya va ser del 65 %.

La renda garantida de ciutadania (RGC) és una prestació social de naturalesa econòmica i periòdica posada en marxa per la Generalitat de Catalunya que té per objectiu garantir unes condicions de vida dignes a les llars en situació d'extrema pobresa. En aquest sentit, la població diana de l'RGC són les unitats de convivència amb ingressos per unitat de consum (que hem exposat en la meta 1.2) inferiors al 40 % de la renda mediana disponible equivalent de la població catalana. Les dades proporcionades pel Departament de Drets Socials mostren una tendència ascendent en el nombre de persones beneficiàries de l'RGC, que ha passat de les 152.617 persones el gener del 2021 a les 173.856 el juny del 2022, últim mes amb dades disponibles. D'acord amb l'informe d'avaluació de l'RGC realitzat per l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua) el maig del 2021, la cobertura de l'RGC arribava a un 37,2 % de la població diana, això és, un 2,8 % del total de llars de Catalunya. Val a dir també que el percentatge de sol·licituds valorades de manera positiva ha augmentat del 36 % l'any 2021 al 41 % durant el primer semestre de l'any 2022. En qualsevol cas, tot i valorar molt positivament la implementació d'una RGC, existeix encara marge de millora en la cobertura de les llars en situació de pobresa severa.

Propostes sindicals ODS 1

Per reduir la pobresa és necessari garantir un treball digne, amb un salari suficient, sense discriminacions ni bretxes, reforçant els espais d'intervenció dels treballadors i treballadores a les empreses, i apostant per la negociació col·lectiva i la sindicació de les persones treballadores.

També és necessari fer prestacions efectives per protegir els col·lectius més vulnerables, ampliant la cobertura i la qualitat de les rendes mínimes existents (RGC i IMV) i actualitzant de manera adient els índexs de referència que hi ha: IRSC a Catalunya i IPREM a escala estatal.

S'ha d'augmentar la despesa pública i la cobertura de la protecció social. Necessitem prestacions socials adequades i suficients per donar resposta davant diferents contingències, com la incapacitat, l'atur o les jubilacions. També cal desenvolupar noves prestacions per protegir els col·lectius més vulnerables, com ara una prestació d'ingressos mínims

—amb l'actualització de l'IPREM i l'IRSC— i de renda mínima.

Reivindiquem la necessitat d'una major inversió en educació, sanitat i serveis socials que garanteixi la igualtat d'oportunitats entre totes les persones, independentment de la seva procedència o de la capacitat econòmica de la seva família d'origen. Aquest aspecte és avui més important que mai, ja que estem veient com la pobresa augmenta, especialment entre els infants.

Reclamem un pla de xoc per garantir l'atenció a les persones en situació de dependència que superi les deficiències de la llei de dependència. Necessitar atenció com a persona dependent o tenir un familiar que la necessita no hauria de ser un motiu d'empobriment de les famílies.

S'ha de dur a terme una reforma fiscal profunda, amb criteris de progressivitat i redistributius per lluitar contra la crisi climàtica, amb l'objectiu d'aconseguir els nivells d'ingressos i de despeses de la mitjana de l'eurozona. Aquesta ha de preveure la lluita contra el frau fiscal i l'elusió fiscal, tot incrementant l'eficiència i la justícia en la recaptació, especialment de les grans corporacions i fortunes, per tal d'augmentar els recursos públics destinats a les polítiques públiques ja esmentades.

Cal reforçar el sistema públic de pensions a fi que estableixi l'adopció de mesures concretes per garantir la millora dels ingressos del sistema i el seu equilibri financer, així com pensions dignes (ja que sovint hi ha un fort biaix de gènere) i suficients per viure.

Cal invertir en un parc públic d'habitatge social que permeti desmercantilitzar un bé de primera necessitat com és l'habitatge i que mol-

tes vegades representa la part més important de la despesa de les famílies. A més, és necessari un pla estratègic per a la rehabilitació energètica d'edificis amb l'objectiu d'intervenir de manera prioritària en els habitatges amb pitjor qualificació energètica i garantir unes condicions adequades d'habitabilitat a totes les llars. Al mateix temps s'ha d'establir una política de control públic sobre sectors estratègics de consum com som les energies, especialment l'electricitat, l'aigua i la distribució alimentària.

5 IGUALTAT
DE GÈNERE

ODS 5. Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i nenes

L'Agenda 2030 té com a finalitat posar fi a la pobresa, millorar les condicions de vida i protegir el planeta, objectius que no serà possible assolir fins que es garanteixi la igualtat real entre dones i homes. Mentre les dones continuïn representant el 70 % de les persones pobres al món, mentre existeixin nenes i dones que no gaudeixen efectivament de drets civils i polítics, mentre hi hagi altes taxes d'impunitat de la violència masclista i mentre la cultura patriarcal continuï limitant la participació de les dones en els àmbits públic, polític i laboral a escala global, no es podrà afirmar que els Objectius de Desenvolupament Sostenible han estat assolits. A continuació repassem algunes de les fites que marca l'Agenda 2030 en relació amb la igualtat entre dones i homes per al cas de Catalunya.

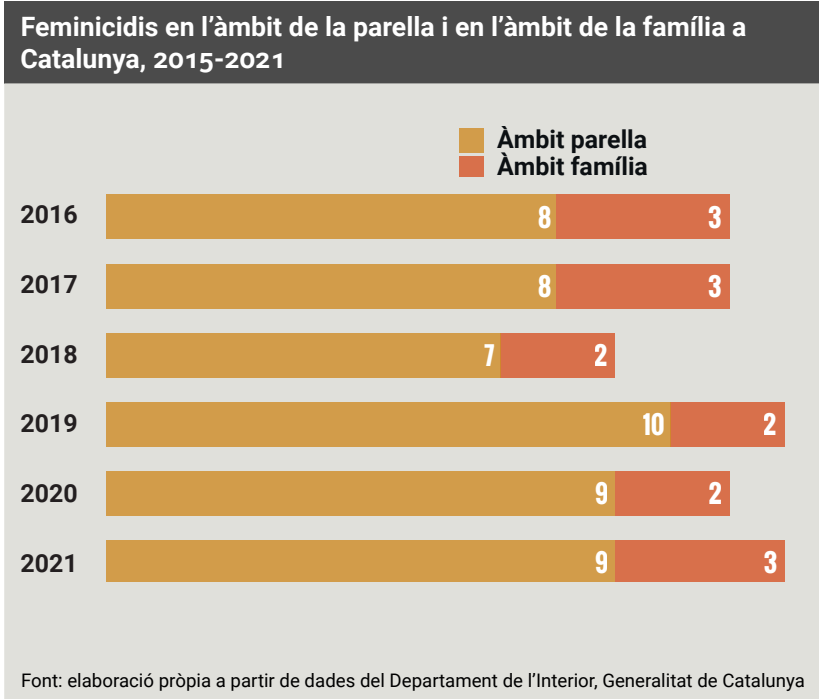
5.2. Eliminar totes les formes de violència contra les dones i nenes en els àmbits públic i privat, inclosos el tràfic de persones i l'explotació sexual, així com altres tipus d'explotació

La violència contra les dones i les nenes constitueix una violació dels drets humans i és un dels principals obstacles per aconseguir una societat igualitària i plenament democràtica. Els diferents tipus de violència que s'exerceixen contra les dones, com la violència física, la psicològica, l'econòmica i la sexual afecten el gaudi efectiu de drets per part de les dones en l'àmbit públic i el privat. La posició de desigualtat i subordinació a la qual han estat sotmeses les dones històricament ha permès que flagells com el feminicidi, el tràfic de persones o l'explotació sexual continuïn presents avui dia, en major o menor mesura, a les societats. És per això que els estats han de treballar per erradicar tot tipus de violència contra les dones. Ha de ser, però, un treball que consisteixi tant en la prevenció com en la protecció de les dones víctimes de la violència masclista, així com garantir la no reincidència dels agressors.

D'acord amb les dades del Departament d'Interior, entre els anys 2015 i 2021 s'han produït a Catalunya entre 6 i 10 feminicidis anuals en l'àmbit de la parella o l'exparella. En 3 dels 9 feminicidis que es van produir l'any 2021 en l'àmbit de la parella, existien denúncies prèvies per part de la víctima. En el cas dels feminicidis en l'àmbit de la família, durant el mateix període, s'han produït entre 2 i 3 feminicidis anuals, a excepció de l'any 2015, en què van registrar-se 8 feminicidis en l'àmbit familiar. **En cap dels dos casos, per tant, i tenint en compte el període**

2015-2021, podem dir que existeixi una tendència a la disminució del nombre de dones assassinades per la violència masclista. Podem observar aquestes dades en el gràfic 10.

Gràfic 10

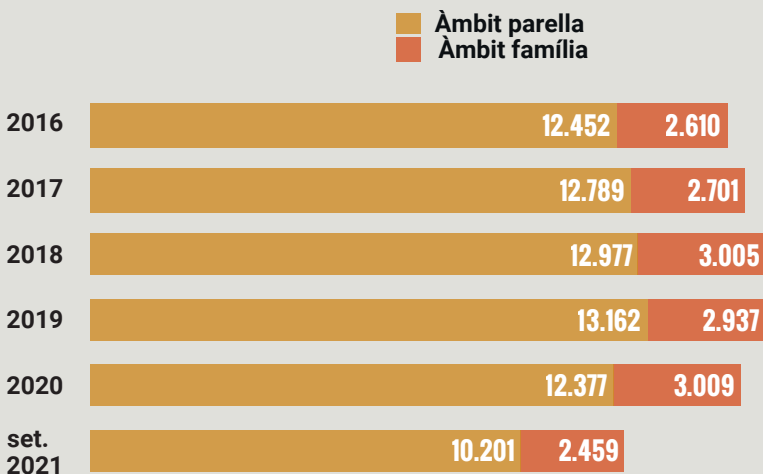

Respecte del nombre de denúncies interposades per violència masclista, en el període 2015-2021 se n'han interposat entre 12.377 i 13.162 anuals en l'àmbit de la parella i entre 2.610 i 3.009 en l'àmbit familiar, tal com veurem en el gràfic 11. De les denúncies interposades durant l'any 2020, un 80,4 % van ser en l'àmbit de la parella o exparella i un 19,6 % en l'àmbit familiar. És possible apreciar una disminució en les denúncies en l'àmbit de la parella l'any 2020, que presenta la xifra més baixa de la sèrie, amb 12.377 denúncies, **si bé aquest fet podria estar condicionat per la pandèmia de la COVID-19** i el confinament domiciliari, per la qual cosa **haurem d'esperar a tenir disponibles les dades completes del 2021 i el 2022 per avaluar la situació**. Relacionat amb aquest fet, cal fer una apreciació sobre les dades de denúncies per violència masclista en relació amb els feminicidis. En el cas dels assassinats de dones, podem realitzar una lectura directa de la situació: sabem que s'han produït 7, 8 o 9 feminicidis, 7, 8 o 9 dones amb noms i cognoms, és a dir, la xifra té la capacitat de quantificar el fenomen. En el cas de les denúncies per violència masclista, hem de tenir present que el nombre de denúncies interposades no depèn exclusivament de la magnitud del fenomen, sinó que hi entren en joc altres variables, com la creixent conscienciació social sobre la necessitat de denunciar aquest tipus de violència.

Gràfic 11

Denúncies per violència masclista en l'àmbit de la parella i en l'àmbit familiar a Catalunya, 2015-2021

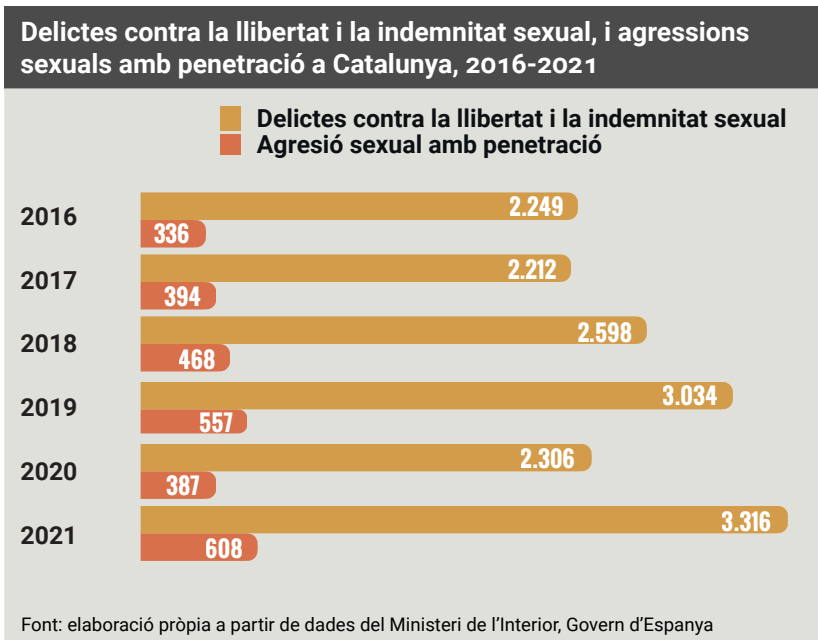

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament de l'Interior, Generalitat de Catalunya

Les dades que proporciona el portal estadístic de criminalitat del Ministeri de l'Interior mostren com, des de l'any 2016 (primer any disponible), s'ha produït a Catalunya un augment sostingut dels delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual, només interromput l'any 2020 a conseqüència de la COVID-19 i el confinament domiciliari, tal com veiem en el gràfic 12. És important assenyalar que, de la mateixa manera que succeeix amb les denúncies per violència masclista, no és possible determinar en quina proporció l'augment dels delictes registrats correspon a un augment de la criminalitat i en quina a l'augment de la consciència social sobre la necessitat de denunciar aquest tipus de delictes. En qualsevol cas, és destacable que **entre els anys 2016 i**

2021 els delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual registrats a Catalunya han augmentat un 47,7 % i, dins d'aquests, les agressions sexuals amb penetració s'han incrementat en un 81 %.

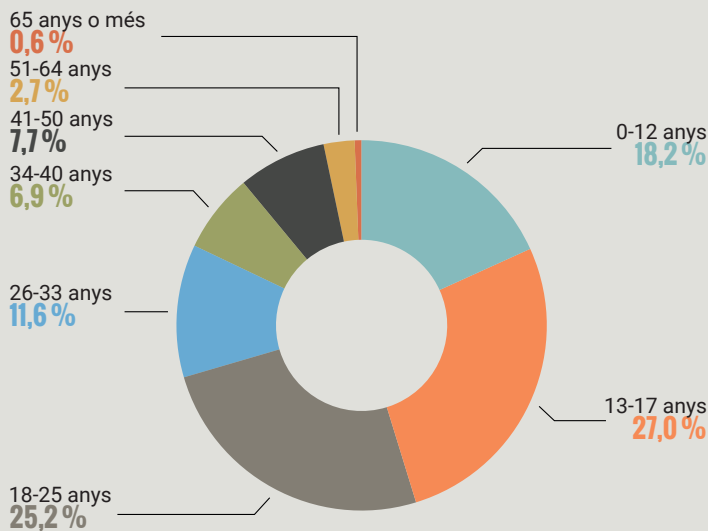
Gràfic 12

D'acord amb les dades que proporciona el Ministeri de l'Interior per al tercer semestre de l'any 2021, el 45,2 % de les víctimes de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual van ser menors d'edat, i un 18,2 % eren menors de 12 anys. En el gràfic següent podem observar la distribució per edats d'aquest tipus de delictes.

Gràfic 13

Distribució per edats de les víctimes de delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual, i agressions sexuals amb penetració a Catalunya, tercer trimestre de l'any 2021

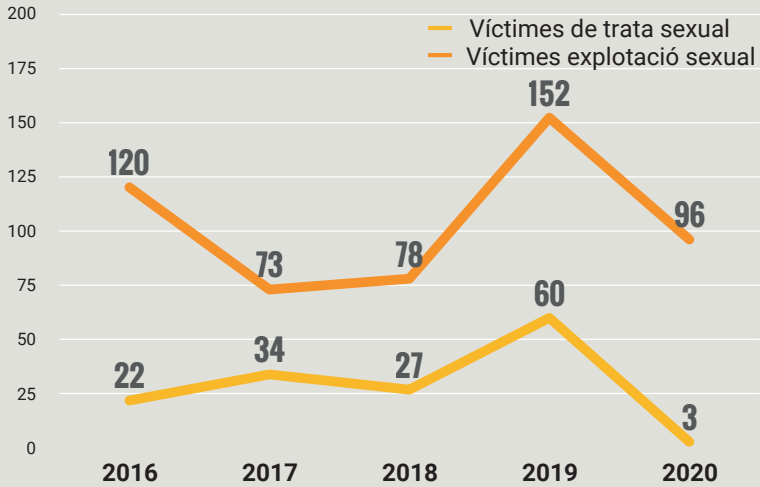
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de l'Interior, Govern d'Espanya

D'acord amb dades dels Mossos d'Esquadra i accessibles a la seva pàgina web, el nombre de matrimonis forçats —entesos com aquells en què com a mínim un dels contraents (que acostuma a ser la dona) no ha atorgat el seu lliure consentiment, sinó que ha estat pressionat per contraure matrimoni— ascendeix a 94 a tot Catalunya, entre els anys 2015 i 2021. Cada any, entre el 2015 i el 2020 s'han produït un mínim de 10 i un màxim de 18 matrimonis forçats a Catalunya. Els casos detectats de mutilació genital femenina, també d'acord amb dades dels Mossos d'Esquadra, mostren una tendència a la disminució i passen dels 22 casos detectats l'any 2015 als 6 casos identificats l'any 2021.

D'acord amb les dades publicades pel Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), del Ministeri de l'Interior, en l'informe *Trata y explotación de seres humanos en España, balance estadístico 2016-2020*, tant les víctimes de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació sexual com les víctimes d'explotació sexual han disminuït en aquest període, si bé les dades poden estar fortament condicionades per la pandèmia de la COVID-19. De fet, la disminució de l'any 2020 va estar precedida d'un augment molt important en el nombre de les víctimes registrades l'any 2019, any en què es va registrar un augment de casos d'aproximadament el 100 % sobre l'any 2018. Es pot apreciar en el gràfic següent.

Gràfic 14

Víctimes de tràfic amb finalitat d'explotació sexual i víctimes d'explotació sexual a Catalunya, anys 2016-2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), del Ministeri de l'Interior

5.4. Reconèixer i valorar les cures i el treball domèstic no remunerats mitjançant serveis públics, infraestructures i polítiques de protecció social i promovent la responsabilitat compartida a la llar i la família, segons escaigui a cada país

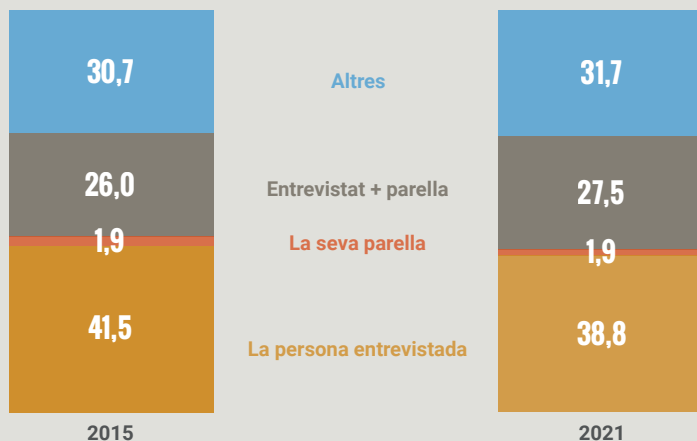
D'acord amb l'Enquesta de salut de Catalunya (ESCA), entre els anys 2015 i 2021 ha augmentat la proporció de persones que indiquen que les tasques de la llar es reparteixen de manera corresponsable amb les seves parelles, si bé les xifres que ofereix l'enquesta varien segons el punt de vista dels homes i de les dones entrevistades. L'any 2015, un 26 % de les dones entrevistades van declarar que, a casa seva, les tasques de la llar les realitzaven igual tant elles com les seves parelles, mentre que l'any 2021 aquest percentatge va ser del 27,5 %.⁴

4 Aquestes xifres no es poden interpretar com que un 27,5 % de les parelles s'encarreguen de manera corresponsable de les tasques de la llar, ja que a la mostra hi ha homes i dones que no viuen en parella, com ara joves no emancipats o persones que viuen soles. Tot i això, són d'interès per mostrar tendències en el repartiment de les tasques de la llar.

Gràfic 15

Percepció de les dones sobre qui realitza les tasques de la llar, 2015 i 2021

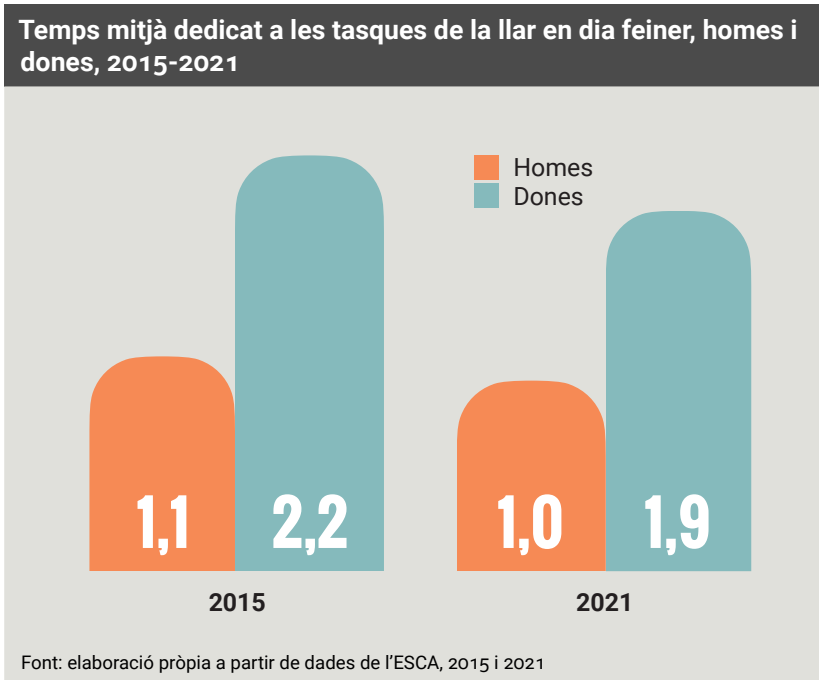
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ESCA, 2015 i 2021

Basant-nos en les respostes que van donar els homes a l'enquesta, l'any 2015 les tasques es realitzaven de manera corresponsable en un 31,95 % de les llars. Aquest percentatge augmenta fins al 35,1 % (8 punts per sobre del que declaren les dones) l'any 2021. Partint del supòsit que a la mostra de l'enquesta hi hagi una majoria de parelles heterosexuales, aquestes dades posen de manifest les diferents percepcions que existeixen sobre el repartiment de les tasques de la llar entre homes i dones.

Les dades de l'ESCA mostren com les dones continuen dedicant més temps a la realització de tasques de la llar que els homes: l'any 2021 les dones van dedicar de mitjana 1,9 hores al dia a les tasques de la

llar, en dia feiner, i 3 hores en cap de setmana, mentre que els homes van dedicar-hi només 1 hora, en dia feiner, i 1,9 en cap de setmana. Comparant aquestes dades amb les del 2015, és possible observar que tant dones com homes han disminuït el temps mitjà diari dedicat a les tasques de la llar.

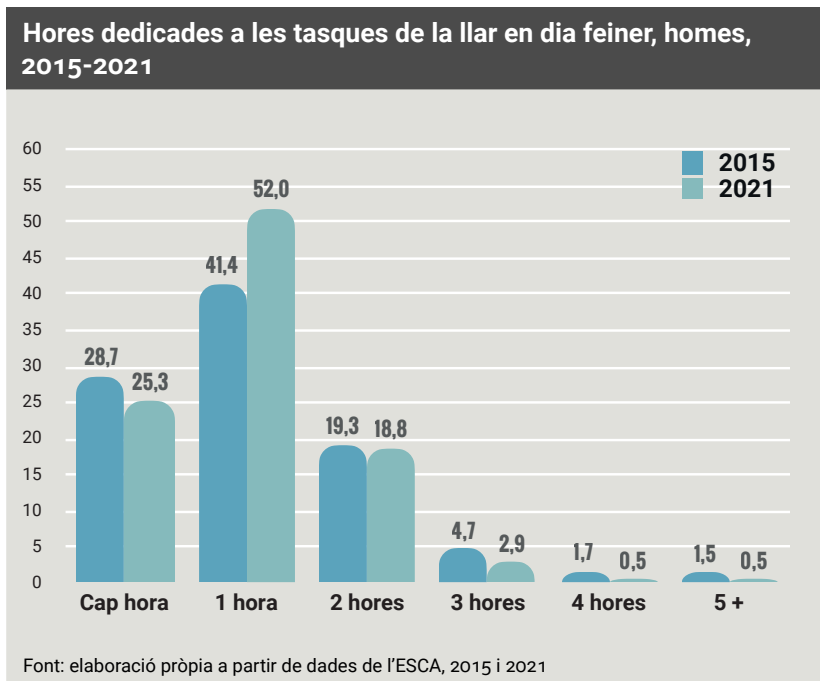
Gràfic 16

Si pensem atenció als canvis en el nombre concret d'hores dedicades per homes i dones, és destacable el fet que el percentatge d'homes que no dedica cap hora a les tasques de la llar ha disminuït en el període 2015-2021 i que ha augmentat de manera notable la proporció d'homes que hi dediquen 1 hora al dia. En el cas de les dones s'identi-

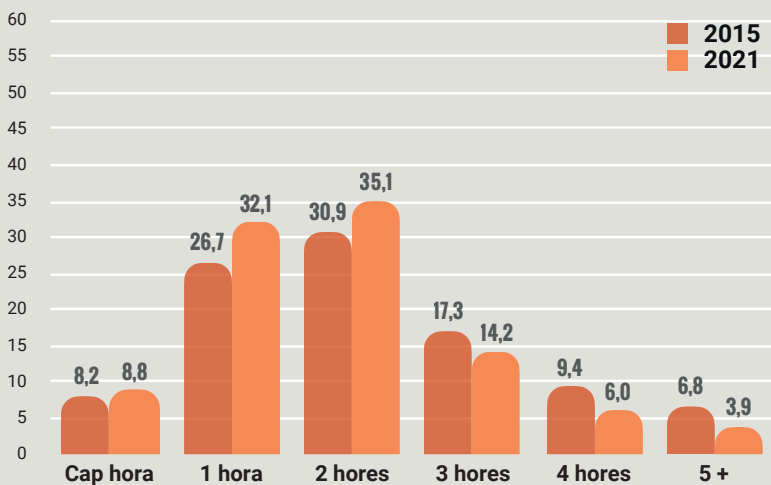
fica una important disminució del percentatge de dones que dediquen 3 hores o més al dia a les tasques de la llar i un augment de les que hi dediquen 2 hores, 1 hora o cap hora. Ho podem veure en els gràfics que trobareu a continuació.

Gràfic 17

Gràfic 18

Hores dedicades a les tasques de la llar en dia feiner, dones, 2015-2021

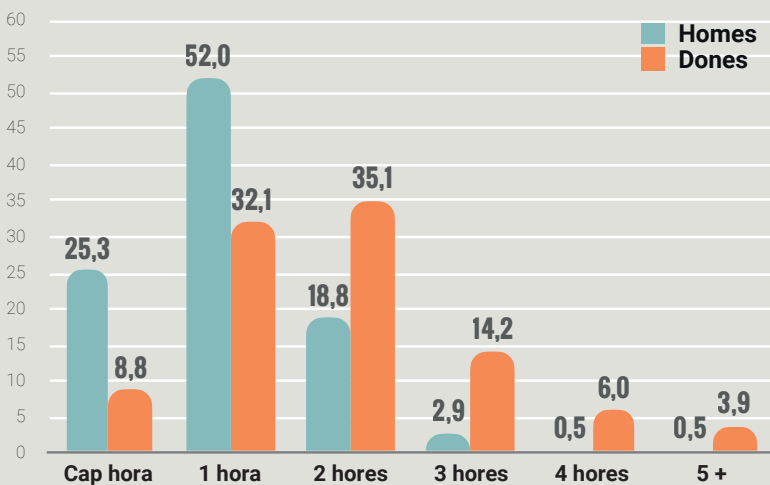

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ESCA, 2015 i 2021

En el gràfic que hi ha a continuació posem en relació les hores diàries que homes i dones declaren dedicar a les tasques de la llar l'any 2021. Com podem veure, les dones es distribueixen en la seva majoria (un 67,2 %) entre 1 i 2 hores de dedicació i els homes (un 77,3 %) entre 1 hora i cap hora.

Gràfic 19

Hores dedicades a les tasques de la llar en dia feiner, homes i dones, 2021

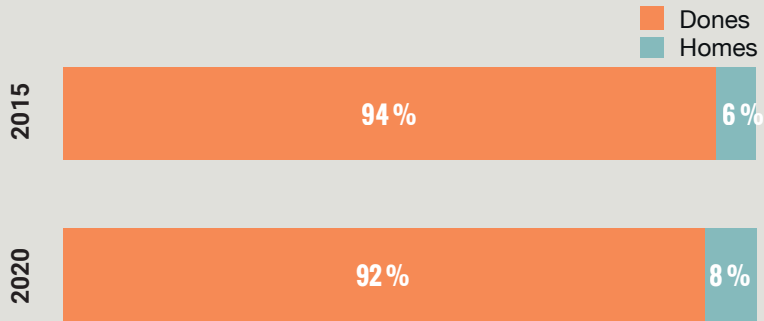

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ESCA, 2015 i 2021

Les dades que ofereix el Ministeri d'Igualtat ens mostren, d'altra banda, com el percentatge d'homes que han demanat una excedència per a la cura de fills i filles ha augmentat lleugerament entre els anys 2015 i 2020, si bé encara són les dones les que molt majoritàriament demanen excedències per a la cura de fills i filles: l'any 2020, un 92,26 % de les excedències per cura de fills i filles a Catalunya les van demanar dones. En el cas de les excedències per a la cura de familiars, trobem també una tendència a l'augment d'excedències demanades per homes en els darrers anys, si bé l'any 2020 aquest tipus d'excedències van correspondre en un 79,55 % a dones. Veiem aquestes dades en els gràfics que trobareu a continuació.

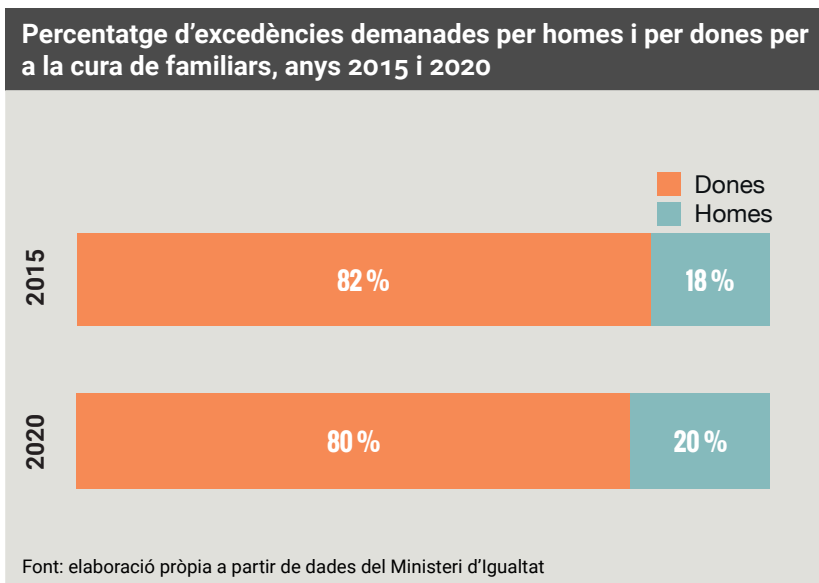
Gràfic 20

Percentatge d'excedències demandades per homes i per dones per a la cura dels fills i filles, anys 2015 i 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri d'Igualtat

Gràfic 21

L'evolució de les dades sobre corresponsabilitat en el període 2015-2021, el repartiment de les tasques de la llar i el temps que hi dediquen homes i dones, així com les excedències per a la cura de fills i filles i per a la cura de familiars semblen indicar que, encara que lentament, avancem cap a una societat més igualitària entre dones i homes en el treball no remunerat de la llar i les cures.

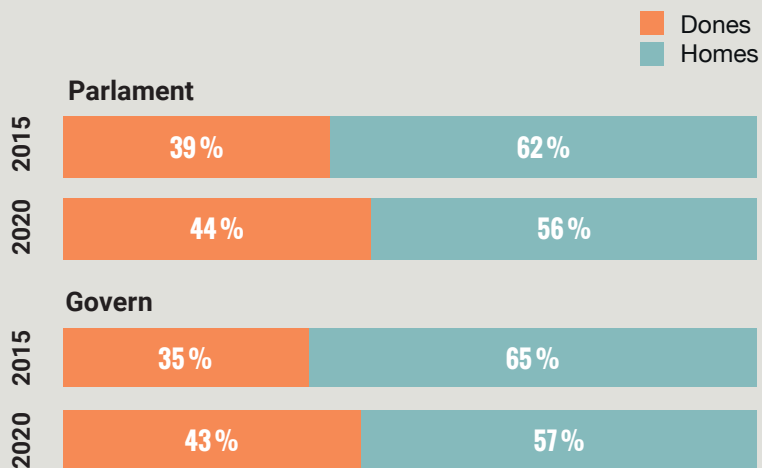
5.5. Assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge en tots els nivells decisoris de la vida política, econòmica i pública

Les dinàmiques desiguals entre dones i homes han exclòs durant anys les dones de l'àmbit públic, i, per tant, de l'àmbit polític. Malgrat ser més del 50 % de la població, les dones estan subrepresentades en els espais de participació ciutadana, els partits polítics i el Parlament. Per aconseguir la igualtat, és necessari que les dones tinguin la possibilitat de participar de manera efectiva en els espais que permeten posar en l'agenda política les necessitats socials, econòmiques i culturals que les afecten de manera diferenciada, a causa de les dinàmiques creades per un sistema polític i cultural patriarcal.

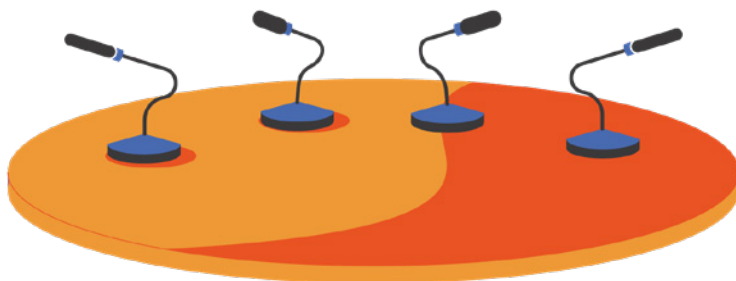
La composició per sexes del Parlament de Catalunya ha passat del 38,5 % de dones l'any 2015 al 44,4 % l'any 2020 i la del Govern de Catalunya ha passat del 35,3 % de dones l'any 2015 al 42,9 % l'any 2020. D'altra banda, la composició per sexes entre els càrrecs directius a Catalunya ha passat del 35,7 % de dones el 2015 al 36,2 % l'any 2021 i, en el cas de càrrecs d'alta direcció, el percentatge de dones ha augmentat del 20,4 % al 26,6 % durant el període 2015-2019. Les dades ens indiquen, per tant, que existeix una tendència cap a una major presència de dones en els nivells decisoris de les esferes política i econòmica, si bé la situació és diferent entre ambdues esferes, s'ha aconseguit una presència més propera a la paritat en el cas de l'esfera política i s'ha tingut menys presència en els càrrecs directius de l'esfera econòmica. Ho podem veure en els gràfics que trobareu a continuació.

Gràfic 22

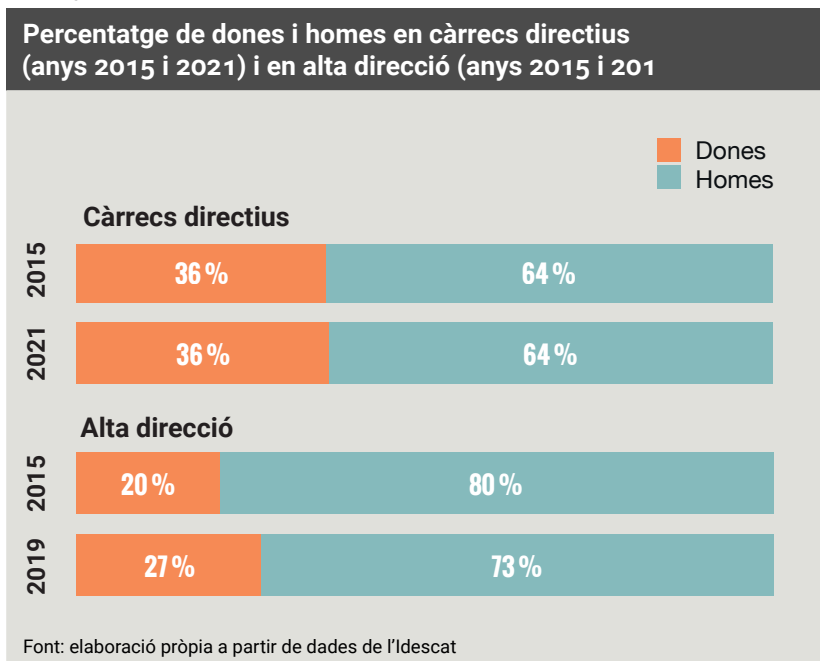
Percentatge de dones i homes al Parlament i al Govern de Catalunya, anys 2015 i 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

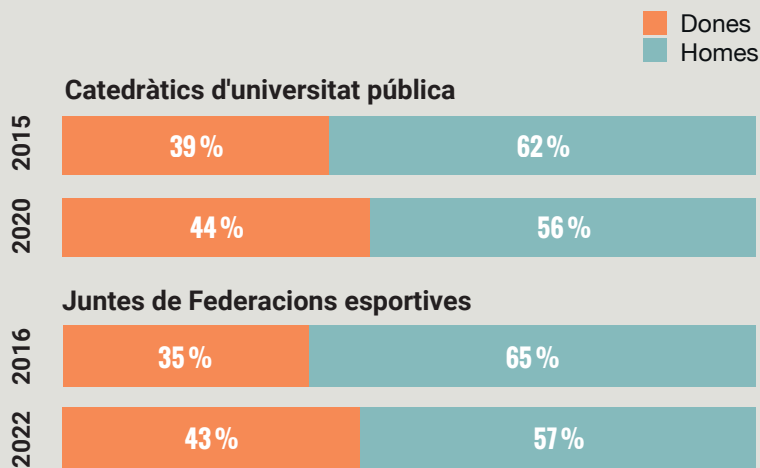
Gràfic 23

Pel que fa a la presència de les dones en l'àmbit universitari, val a dir que, encara que les dones representen l'any 2020 a Catalunya el 43,9 % de tot el personal docent i investigador, aquesta xifra es redueix fins al 9 % en el cas de catedràtics d'universitat. Aquesta dada gairebé no ha augmentat des de l'any 2015, moment en què trobàvem un 8,2 % de dones entre els catedràtics. En relació amb l'àmbit esportiu, podem observar com la presència de dones a les juntes directives de les federacions esportives ha passat del 18 % l'any 2016 al 24 % l'any 2022. Les dades ens mostren, per tant, en ambdós casos que, tot i existir un lleuger augment de presència de dones, encara ens trobem molt lluny de la paritat. Ho podem veure en el següent gràfic.

Gràfic 24

Percentatge de dones i homes catedràtics d'universitat pública i a les juntes directives de federacions esportives a Catalunya, anys 2015 i 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'informe "Dona i ciència", elaborat per la Secretaria d'Universitats de la Generalitat de Catalunya i l'Observatori Català de l'Esport, de la Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física

Si parem atenció als àmbits decisoris en el món del treball, existeix una presència desigual de dones entre els principals sindicats de Catalunya, CCOO i UGT, i les principals associacions patronals, Foment del Treball i Pimec. Si entre els sindicats la composició de les juntes directives és paritària (CCOO: 7 dones i 7 homes; UGT: 8 homes i 7 dones), la situació a les patronals és ben diferent: presenten un comitè executiu completament masculinitzat (Foment del Treball: 29 homes i 12 dones; Pimec: 13 homes i 3 dones). En tots quatre casos, però, al cim de la cadena de comandament hi ha un home.

Propostes sindicals ODS 5

Cal millorar la resposta institucional a la violència contra les dones mitjançant la formació, la cooperació i la coordinació dels diferents organismes implicats, entre el conjunt de les administracions, l'àmbit judicial i policial, la fiscalia, l'advocacia i els professionals sanitaris i socials.

És cabdal treballar per una educació en valors que fomenti la igualtat entre gèneres, la diversitat i la inclusió de les minories en totes les etapes i nivells formatius.

Exigim al Govern que reclami al poder econòmic i al judicial el compliment obligat del que estableix la Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes, i potenciar polítiques d'igualtat actives que garanteixin el compliment del principi de presència equilibrada als òrgans de poder i decisió, públics i privats, adoptant les mesures d'acció positiva necessàries.

D'altra banda, cal reforçar la inversió en el sector públic de les cures, tant d'infants com de persones grans o dependents, amb mesures que van des del suport domiciliari fins a la creació d'infraestructures públiques per a l'atenció i les cures de qualitat, accessibles i adequades, a tota la població de 0 a 3 anys.

També cal fomentar la corresponsabilitat d'homes i dones en la cura d'infants i persones dependents. És necessari, en aquest aspecte, millorar l'accés al dret d'adaptació de jornada regulat en l'article 34.8 de l'ET i a la flexibilitat horària sense haver de recórrer a la reducció de jornada. Per fer-ho, cal negociar mesures de suport econòmic en l'àmbit del diàleg social amb l'empresariat i el Govern en cas de reducció de jornada per cura de fills o persones dependents, o incentius econòmics si tots dos progenitors s'hi acullen, de manera igualitària, pel mateix termini i de manera alternativa.

8 TREBALL DIGNE I CREIXEMENT ECONÒMIC

ODS 8. Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva, i el treball digne per a tothom

D'acord amb l'OIT, la creació d'oportunitats de treball digne beneficia tant l'economia com la població i constitueix un motor de creixement sostenible. En aquest sentit, sosté, la generació de treball en condicions dignes accelera el desenvolupament de les societats i, de manera contrària, allà on no existeix garantia de treball digne, el desenvolupament de les societats es retarda. L'ODS 8 posa l'èmfasi en el caràcter inclusiu que ha de tenir el creixement econòmic i en la necessitat que el progrés s'aconsegueixi sota criteris d'igualtat, equitat i justícia. La generació de treball digne ha d'estar dirigida a tota la població treballadora de la societat, independentment del seu gènere, edat, ètnia o estrat social. A continuació analitzem algunes de les metes de l'Agenda 2030 en relació amb el treball digne a Catalunya.

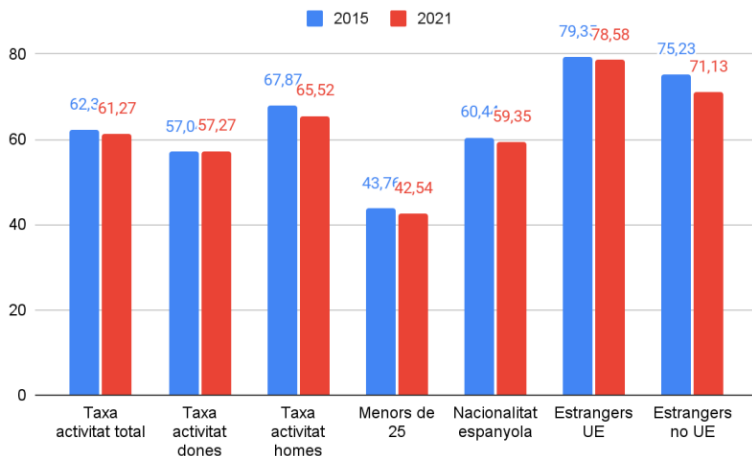

8.5. Per al 2030, aconseguir l'ocupació plena i productiva i garantir un treball digne per a tots els homes i dones, inclosos el jovent i les persones amb discapacitat, així com la igualtat de remuneració per treball d'igual valor

D'acord amb l'OIT, el treball digne ha d'entendre's com l'oportunitat que tenen totes les persones d'accedir a una ocupació que generi un ingrés just, que tinguin les condicions de salut i seguretat adients, així com amb protecció social. En el moment actual, però, assistim a una gran proliferació de noves formes de treball allunyades de les relacions laborals clàssiques, en molts casos informals i precàries i que sovint troben empara en l'ús de noves tecnologies, com és el cas de les plataformes de repartiment o de neteja a domicili.

La taxa d'activitat a Catalunya ha disminuït lleugerament entre els anys 2015 i 2021, ha passat del 62,3 % al 61,27 % i continua amb la tendència decreixent iniciada l'any 2011. Entre els diferents col·lectius analitzats, el de les dones és l'únic que ha registrat un molt lleuger augment de la taxa d'activitat durant aquest període, en passar del 57,04 % al 57,27 %. Les taxes més baixes d'activitat l'any 2021 les trobem entre els joves menors de 25 anys (42,54 %) i les més elevades, entre els estrangers provinents de països de la UE (78,58 %). En el gràfic que trobareu a continuació podem observar la variació en la taxa d'activitat de diversos col·lectius els anys 2015 i 2021.

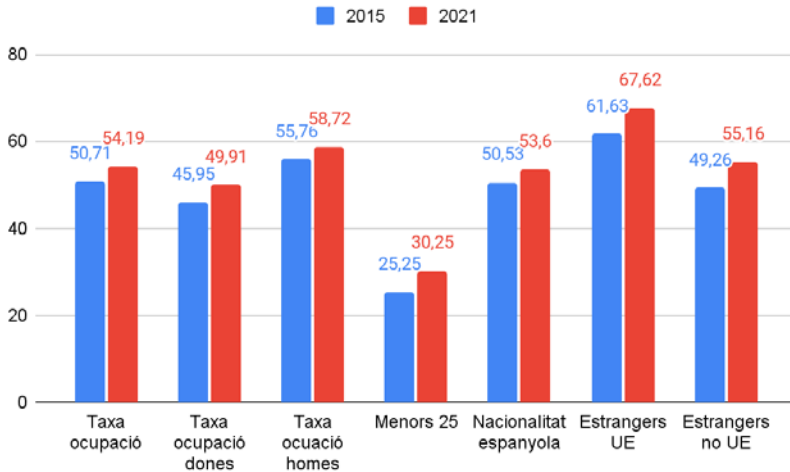
Taxa d'activitat laboral general i per a diversos grups a Catalunya, 2015 i 2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

La taxa d'ocupació a Catalunya l'any 2021 es va situar en el 54,19 %, 3,48 punts superior a la que es va registrar l'any 2015, que va ser del 50,71 %. Si parem atenció a diferents col·lectius de persones treballadores, les menors de 25 anys registren la taxa d'ocupació més baixa (30,25 %), i les estrangers provinents de països de la UE, la més elevada (67,62 %). Entre els anys 2015 i 2021 s'ha produït un augment en la taxa d'ocupació en tots els col·lectius analitzats, i continua la tendència ascendent iniciada l'any 2013. En el gràfic que podeu veure a continuació observem les variacions en les taxes d'activitat per a diferents col·lectius entre el 2015 i el 2021.

Taxa d'ocupació general i per a diversos grups a Catalunya, 2015 i 2021

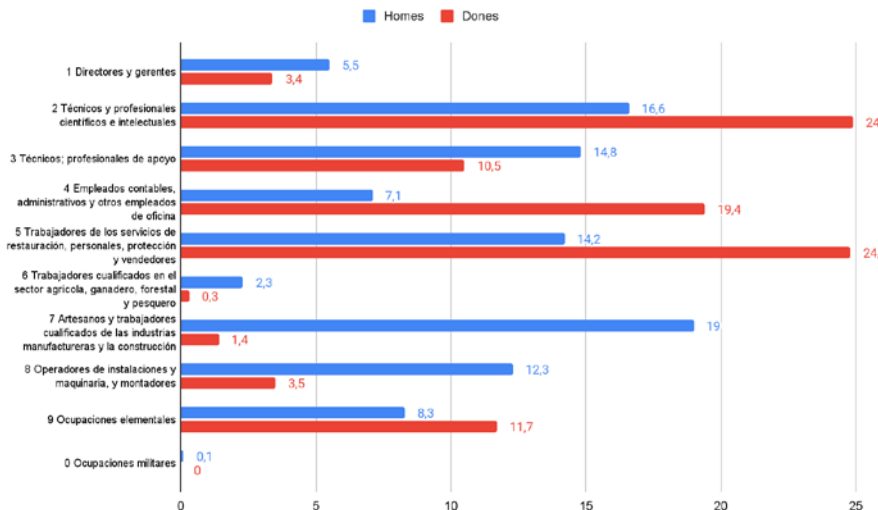
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

Pel que fa a la distribució per sectors d'activitat de les persones ocupades, les dades mostren una clara preeminència del sector de serveis, més accentuada en el cas de les dones (87,9 %) que en el cas dels homes (64,1 %). A molta distància del sector de serveis, la indústria ocupa un 22,5 % dels treballadors i un 10,5 % de les treballadores; la construcció, el 10,9 % dels homes i l'1,1 % de les dones, i l'agricultura, el 2,5 % dels homes i el 0,5 % de les dones.

Quant al tipus d'ocupació que desenvolupen, les dones s'ubiquen en

major mesura al grup de tècnics i professionals científics i intel·lectuals (24,9 % de les dones davant d'un 16,6 % dels homes) i al de treballadors de serveis de restauració, personals, de protecció i venedors (24,8 % de les dones davant d'un 14,2 % dels homes). A l'altre extrem, trobem molt poques dones ocupades com a artesanes i treballadores qualificades de la indústria manufacturera i la construcció (1,4 %), mentre que aquest és el sector que ocupa més homes (19 %). Com a operadors d'instal·lacions i maquinària, d'altra banda, treballen un 3,5 % de les dones davant del 12,3 % dels homes. Podem observar aquestes dades en el gràfic 27.

Ocupacions que desenvolupen dones i homes, 2021

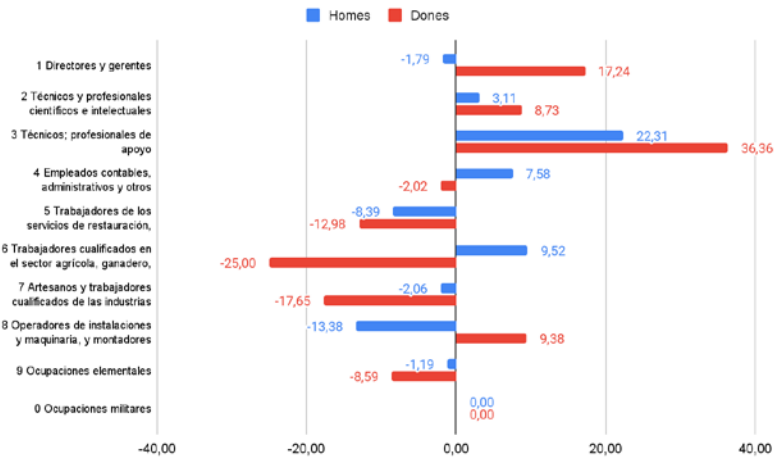
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

Les dades de l'any 2021 mostren també com encara hi ha menys dones que homes ocupades com a directores i gerents (un 5,5 % dels homes per un 3,4 % de les dones) i més dones que homes ocupats en ocupacions elementals (un 8,3 % dels homes per un 11,7 % de les dones). Això no obstant, l'evolució de les dades entre els anys 2016 i 2021 fa pensar que aquesta és una situació que es podria revertir en els propers anys, ja que les dones augmenten de manera notable la seva proporció d'ocupades com a directores i gerents, i, en general, en ocupacions qualificades, i disminueixen en menor mesura la seva proporció entre els ocupats en

ocupacions elementals. Podem veure aquesta evolució d'ocupats per diferents tipus d'ocupació entre els anys 2016 i 2021 en el gràfic 28.

Gràfic 28.

Variació en l'estructura ocupacional de dones i homes, 2016-2021

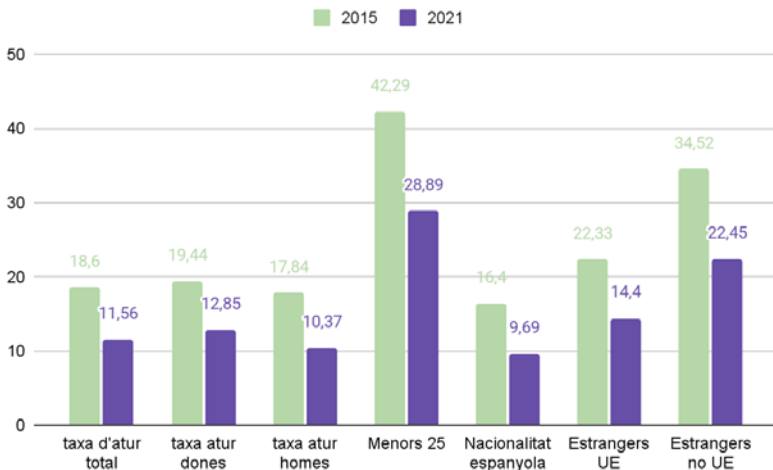
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

La taxa d'atur ha disminuït de manera notable entre els anys 2015 i 2021, en passar del 18,6 % a l'11,56 %. Per col·lectius, els i les joves menors de 25 anys i les persones estrangeres provinents de països de fora de la UE presenten les taxes d'atur més elevades, en situar-se, l'any 2021, en el 28,89 % i el 22,45 %, respectivament. A l'altre extrem, la taxa d'atur més baixa la tro-

bem en el col·lectiu de persones treballadores autòctones, per la qual cosa podríem dir que tenir la nacionalitat espanyola és el factor protector de més pes contra l'atur. En el gràfic que trobareu a continuació observem les variacions en les taxes d'atur en diferents col·lectius entre el 2015 i el 2021.

Gràfic 29

Taxa d'atur general i per a diversos grups a Catalunya, 2015 i 2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

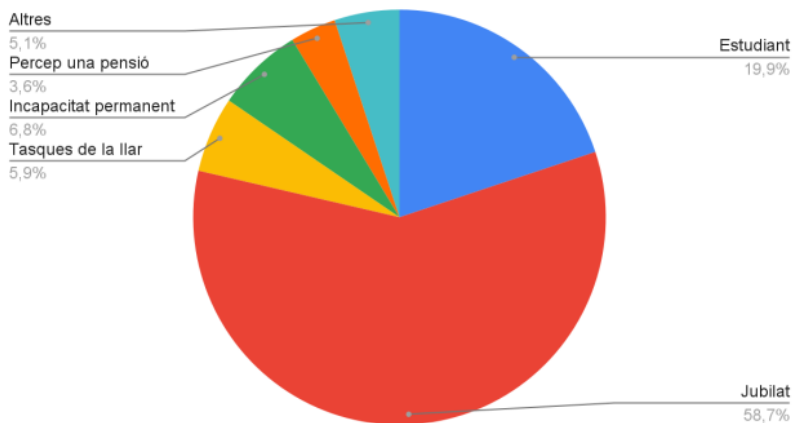
L'atur latent és un indicador que preveu noves formes de comptabilitzar la manca de feina de les persones treballadores, anant més enllà de les persones, com a manera oficial de calcular la desocupació. Des

de CCOO de Catalunya treballem amb un indicador d'atur latent que inclou, a més de les persones incloses en la definició oficial d'atur, les persones desanimades i les persones afectades per un ERO, les persones que treballen a jornada parcial involuntària i les persones que no cerquen feina, però que desitgen i poden treballar, entenent que totes aquestes situacions són símptomes de deteriorament del mercat laboral. En aquest sentit, hem d'apuntar que, si bé com hem vist, la taxa d'atur ha disminuït entre els anys 2015 i 2021, l'atur latent ha augmentat un punt, del 7,68 % al 8,68 %, durant el mateix període.

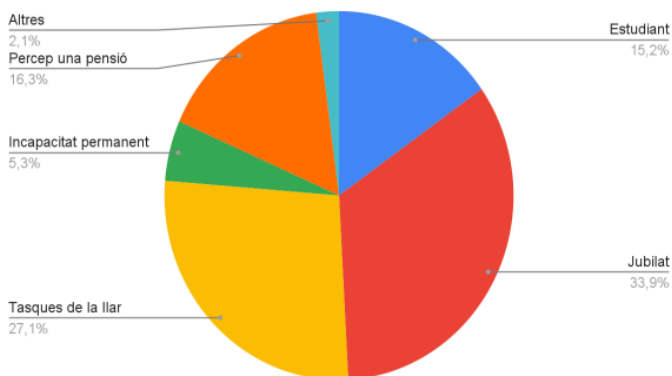
Respecte de la situació d'inactivitat, val a dir que trobem importants diferències en els motius adduïts per homes i per dones. Si bé la jubilació és, amb diferència, el motiu d'inactivitat més comú entre els homes (58,7 % dels homes per un 33,9 % de les dones), en el cas de les dones adquireixen importància altres causes com la realització de tasques de la llar (27,1 % de les dones davant del 5,9 % dels homes) o estar cobrant algun tipus de pensió diferent de la de jubilació (16,3 % de les dones per un 3,6 % dels homes). La inactivitat per estar cursant formació és superior en el cas de les dones (19,9 %) que en el cas dels homes (15,2 %). Observem aquestes dades en els gràfics que podeu veure a continuació.

Motius de la inactivitat, homes i dones, 2021

Homes 2021

Dones 2021

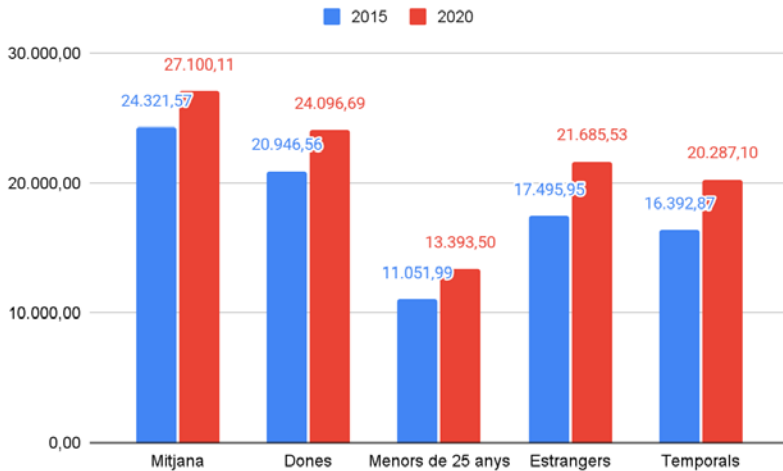

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa (EPA)

D'acord amb dades de l'Enquesta anual d'estructura salarial (EAES) que elabora l'Institut Nacional d'Estadística (INE), entre els anys 2015 i 2020 s'ha produït un augment de la mitjana salarial del global de treballadors (de 24.321,57 € a 27.100,11 € anuals) i també en els diferents col·lectius analitzats de manera individual. No obstant això, tal com veiem en el gràfic que trobareu a continuació, tant dones com joves menors de 25 anys, treballadors i treballadores estrangeres i temporals continuen mostrant mitjanes salarials molt inferiors al salari mitjà. Cal destacar també que entre els anys 2019 i 2020 s'ha produït un augment salarial notable. Això no obstant, l'anàlisi de les dades indica que l'augment de la mitjana salarial no es correspon amb una millora dels salaris, sinó amb la destrucció d'ocupació precària produïda arran de la pandèmia de la COVID-19.

Gràfic 31

Evolució del salari mitjà per a diversos col·lectius, entre els anys 2015 i 2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta anual d'estructura salarial (EAES)

Els treballadors i treballadores de Catalunya cada any realitzen milers d'hores extres, que, en molts casos, no són remunerades. D'acord amb dades treballades en l'informe "Una aproximació a la pobresa en el treball" del 2021, realitzat per CCOO de Catalunya, el segon trimestre de l'any 2021, un total de 77.099 treballadors i treballadores van realitzar hores extres no remunerades, cosa que suposa un creixement del 45 % respecte del segon trimestre de l'any 2020 i del 74 % respecte de l'any 2019.

El salari mínim interprofessional (SMI) ha augmentat considerablement en el període 2015-2022, en passar dels 9.080,40 € als 14.000,00 € anuals i de manera molt remarcable l'any 2019, moment en què va passar dels 10.302,60 € als 12.600,00 € anuals, en un increment sense precedents del 22,3 %. L'augment progressiu de l'SMI en els darrers anys ens apropa a l'objectiu establert per la Carta Social Europea de fixar l'SMI en un valor equivalent al 60 % del salari mitjà: si l'any 2015, l'SMI era equivalent al 39,30 % del salari mitjà, l'any 2019 aquest percentatge havia augmentat fins al 51,65 %. Veiem l'evolució de l'SMI, del salari mitjà anual i el percentatge que representa el primer sobre el segon en la taula que trobareu a continuació.

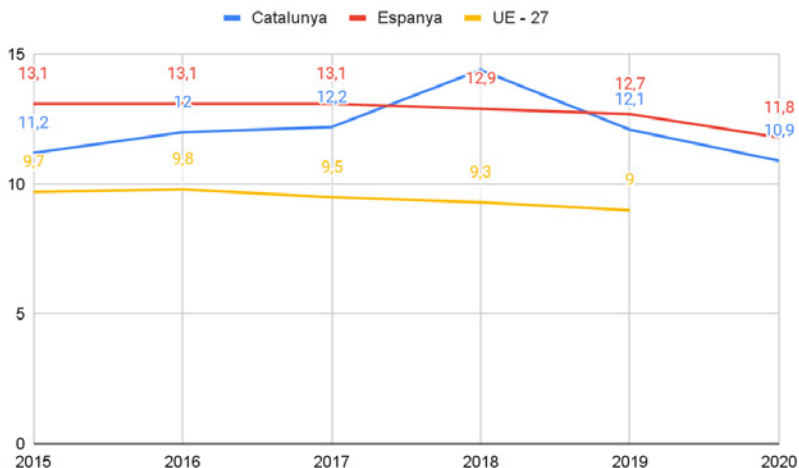
Taula 4

Evolució de l'SMI, del salari mitjà i del percentatge del primer sobre el segon, Espanya, 2015-2020			
	SMI	Salari mitjà anual (Espanya)	% del salari mitjà
2015	9.080,40	23.106,30	39,3
2016	9.172,80	23.156,30	39,61
2017	9.907,80	23.646,50	41,9
2018	10.302,60	24.009,10	42,91
2019	12.600,00	24.396,00	51,65
2020	13.300,00	25.165,54	52,85

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta anual d'estructura salarial (EAES)

La taxa de pobresa en el treball ens indica fins a quin punt disposar d'un treball remunerat és un factor protector contra la pobresa. A Catalunya, i d'acord amb les dades que proporciona l'Idescat, la pobresa en el treball va augmentar entre els anys 2015 i 2018 de l'11,2 % al 14,14 %, va començar a disminuir a partir de l'any 2019 (coincidint amb l'augment històric de l'SMI del 22,3 %) fins a situar-se l'any 2020 en el 10,9 %. Si comparem aquestes dades amb les d'Espanya i la UE podem observar com la taxa de pobresa en el treball de Catalunya és en general inferior a l'espanyola (excepte l'any 2018) i superior a la mitjana de la UE, tal com podem veure en el gràfic 32.

Taxa de pobresa en el treball, Catalunya, Espanya i Europa, evolució 2015-2020

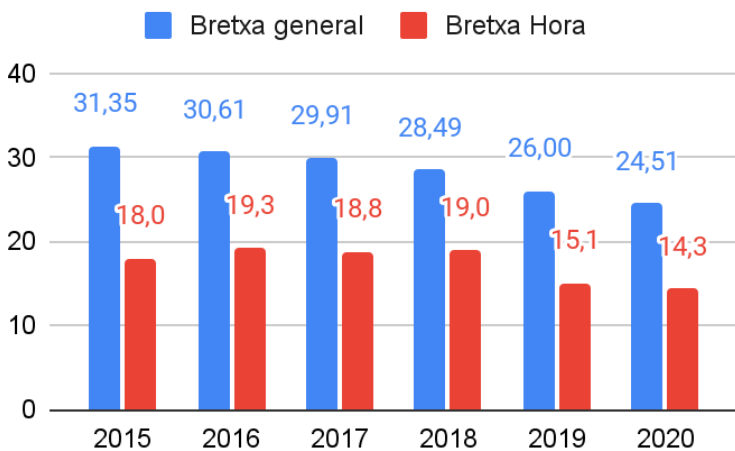
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Les dades sobre salari mitjà anual i les dades sobre salari per hora treballada que ofereix l'EAES mostren com la bretxa salarial de gènere s'ha reduït en el període 2015-2020. En el cas de la bretxa sobre el salari mitjà anual, podem observar una disminució constant: es passa d'una bretxa salarial del 31,35 % l'any 2015 a una del 24,51 % l'any 2020. En el cas de la bretxa salarial per hora treballada, en canvi, observem un augment entre els anys 2015 (18 %) i següents (19,3 % el 2016,

18,8 % el 2017 i 19 % el 2018) que disminueix de forma notable l'any 2019, coincidint amb l'històric augment de l'SMI, fins a situar-se en el 15,1 %, cosa que suposa una reducció del 20,5 % sobre l'any 2018. L'any 2020, la bretxa de gènere per hora treballada ha estat del 14,3 %. Podem observar aquestes dades en el gràfic que trobareu a continuació.

Gràfic 33

Bretxa salarial de gènere total i per hora treballada, evolució 2015-2020

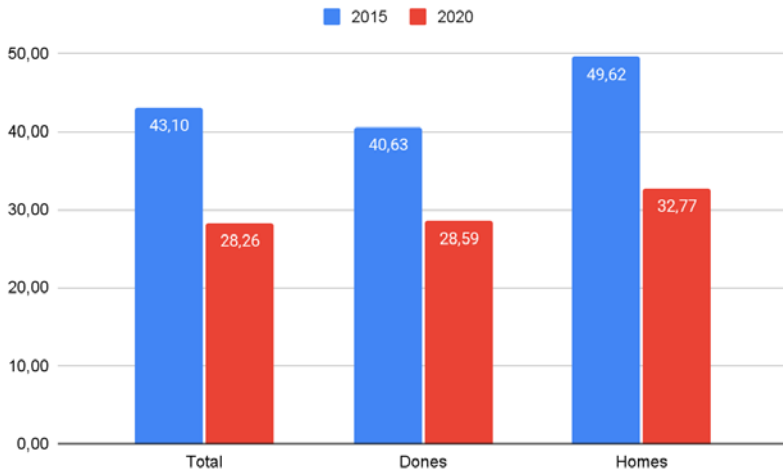
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta anual d'estructura salarial (EAES)

Respecte de les mitjanes salarials per origen del treballador o treba-

lladora, les dades de l'EAES mostren com en el període 2015-2020, a Catalunya, s'ha produït una disminució de la bretxa entre els treballadors i treballadores amb nacionalitat estrangera i els treballadors i treballadores amb nacionalitat espanyola, en passar del 43,10 % al 28,26 %. Si desglossem les dades per sexes, la bretxa salarial per nacionalitat és més accentuada entre els homes que entre les dones. Ho veiem en el gràfic 34.

Gràfic 34

Bretxa salarial per nacionalitat, total, dones i homes, evolució 2015-2020

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta anual d'estructura salarial (EAES)

8.6. Per al 2020, reduir substancialment la proporció de joves sense ocupació i que no cursen estudis ni reben formació

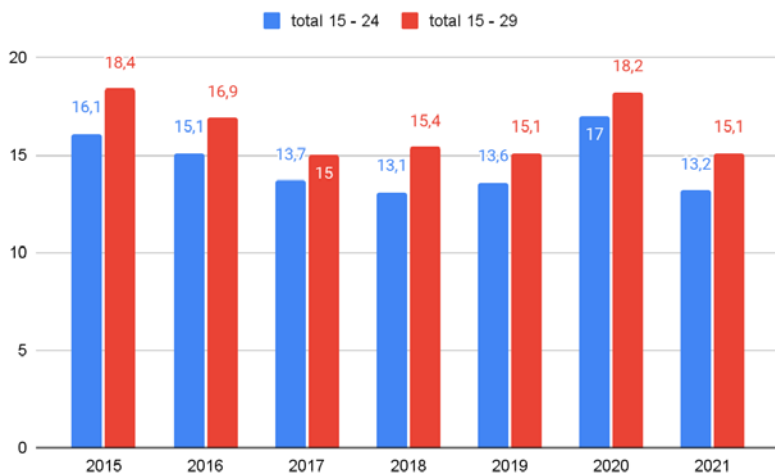
L'ocupació dels joves a Catalunya es caracteritza per una elevada prevalença de la temporalitat, el treball informal i els baixos salaris. Els joves són també un col·lectiu especialment afectat per l'atur. De fet, l'atur juvenil constitueix un dels principals reptes que cal abordar al nostre mercat laboral. La precària situació de l'ocupació juvenil, més accentuada entre les dones i les persones estrangeres, fa dels joves un dels col·lectius més vulnerables davant crisis com l'ocasionada per la pandèmia de la COVID-19, que va situar la taxa d'atur juvenil (entre 16 i 29 anys) en un 27 % l'any 2021. Amb la meta 8.6 es vol posar el focus sobre aquells joves que estan a la vegada desocupats i sense cursar cap tipus d'estudis o formació, per considerar-los un grup d'especial vulnerabilitat.

El percentatge de joves entre 15 i 24 anys que ni estudia ni treballa (indicador recomanat per les Nacions Unides) va disminuir entre els anys 2015 i 2018 des del 16,1 % al 13,1 %, i va augmentar a partir del 2019 i es va situar, l'any 2020, en el 17 %, si bé aquest augment pot estar condicionat per la pandèmia de la COVID-19. L'any 2021 el percentatge ha disminuït (13,2 %) fins a situar-se en un valor proper al del 2018. Si atenem el percentatge de persones entre 15 i 29 anys que ni estudien ni treballen (indicador recomanat per la UE), veiem com aquest és sempre superior al de la franja d'edat entre 15 i 24 anys, i se situa, l'any 2021, en el 15,1 %, si bé l'evolució en el temps és molt similar. El percentatge de joves que ni estudien ni treballen mostra diferències importants si tenim en compte la procedència. En el cas

dels joves entre 15 i 29 anys amb nacionalitat espanyola, només un 12,5 % ni estudia ni treballa, mentre que aquest percentatge ascendeix fins al 29,4 % entre els joves provinents de països de fora de la UE. Ho veiem en els gràfics que hi ha a continuació.

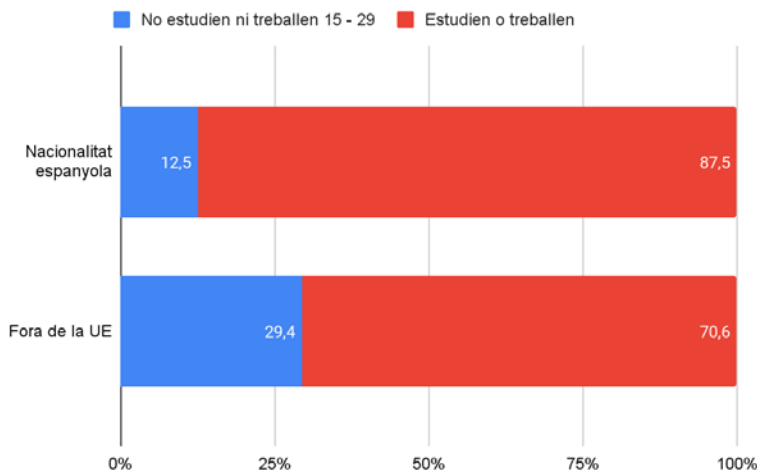
Gràfic 35

Percentatge de joves que no estudien ni treballen entre 15 i 24 anys i entre 15 i 29 anys, evolució 2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'Idescat

Percentatge de joves que no estudien ni treballen entre 15 i 29 anys, nacionalitat espanyola i extracomunitaris, 2021

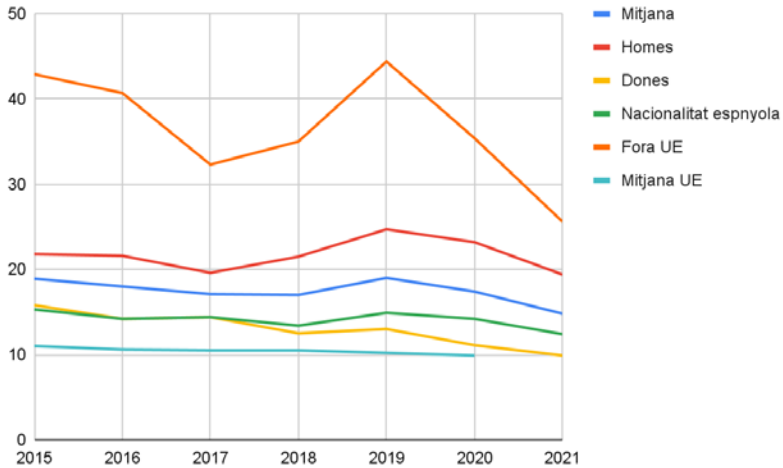
Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'Idescat

En el cas de la taxa d'abandonament prematur dels estudis, definida com el percentatge de població entre 18 i 24 anys que ha assolit com a màxim la primera etapa de l'educació secundària respecte del total de població del mateix grup d'edat, trobem una situació similar. Els joves nascuts fora de la UE presenten, amb diferència, la taxa d'abandonament prematur dels estudis més alta dels col·lectius analitzats, i se situen, l'any 2021, en el 25,6 %, molt per sobre de la taxa mitjana d'abandonament, que va ser del 14,8 %. Per sexes, els homes tenen

una taxa d'abandonament força superior a la de les dones (19,4 % els homes i 9,9 % les dones, l'any 2021). Les dades mostren un abandonament prematur dels estudis a Catalunya (14,8 % l'any 2021) força superior a la mitjana de la UE (9,9 % l'any 2020). L'evolució de la taxa a Catalunya entre els anys 2015 i 2017 va ser lleugerament descendent (marcadament descendent en el cas dels joves de fora de la UE), i entre els anys 2017-2018 i 2019 va augmentar en tots els col·lectius. Entre els anys 2020 i 2021 torna a disminuir, si bé haurem d'esperar a veure l'evolució en els propers anys, ja que podria tractar-se d'un efecte de la pandèmia de la COVID-19. En tot cas, entre els anys 2015 i 2021 l'abandonament prematur dels estudis ha disminuït a Catalunya de manera global. Vegem aquesta evolució en el gràfic que hi ha a continuació.

Gràfic 37

Taxa d'abandonament prematur dels estudis per a diversos col·lectius, evolució 2015-2021

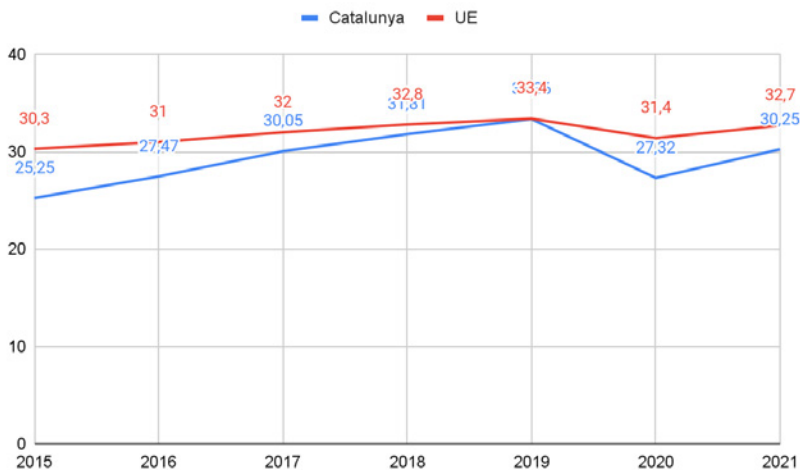

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'Idescat

La taxa d'ocupació dels joves (fins a 24 anys) a Catalunya en el període 2015-2021 es mostra inferior a la de la UE (excepte l'any 2019, moment en què es van igualar), si bé ambdues mostren una evolució molt similar, amb un augment de l'ocupació entre el 2015 i el 2019, una davallada l'any 2020 deguda a la pandèmia de la COVID-19 (més accentuada en el cas de Catalunya) i una recuperació l'any 2021, quan es va situar en el 30,25 % a Catalunya i en el 32,7 % al conjunt de la UE. Durant el mateix període 2015-2021, la taxa d'atur juvenil a Catalunya es mostra

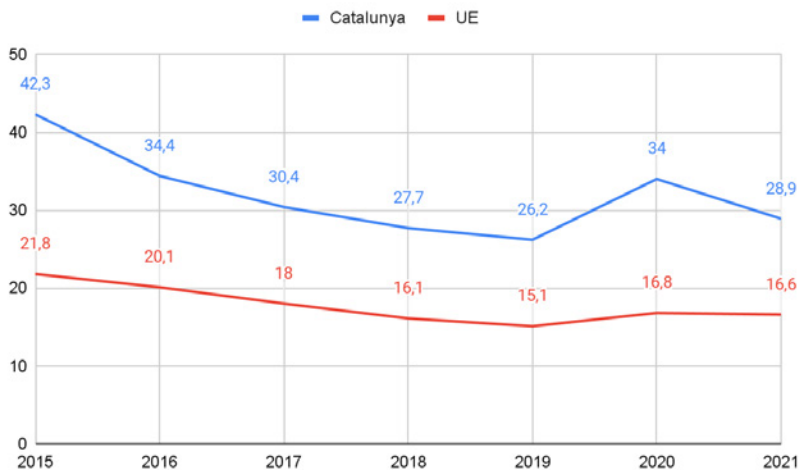
molt superior a la taxa mitjana de la UE, i en alguns moments arriba gairebé a doblar-la (l'any 2015 la taxa d'atur juvenil a Catalunya va ser del 42,3 % i a la UE, del 21,8 %). En ambdós casos s'aprecia una tendència descendent interrompuda per la pandèmia de la COVID-19 i que es recupera l'any 2020. També observem una tendència a l'equiparació de les taxes catalana i europea (la distància entre una i altra és cada vegada menor), si bé la pandèmia de la COVID-19 va tornar a eixamplar la bretxa existent, i va augmentar en molt menor mesura l'atur a la UE que a Catalunya. L'any 2021 la taxa d'atur juvenil a Catalunya es va situar en el 28,9 % i a la UE, en el 16,6 %. Pel que fa a la taxa d'activitat durant el període 2015-2021, Catalunya mostra una taxa d'activitat juvenil força estable entorn del 41-45 % i superior a la que es registra en el conjunt de la UE, que es manté també estable en valors entre el 38-39 %. Veiem aquestes dades en els gràfics que hi ha a continuació.

Taxa d'ocupació de joves fins a 24 anys, Catalunya i Europa, evolució 2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'EPA

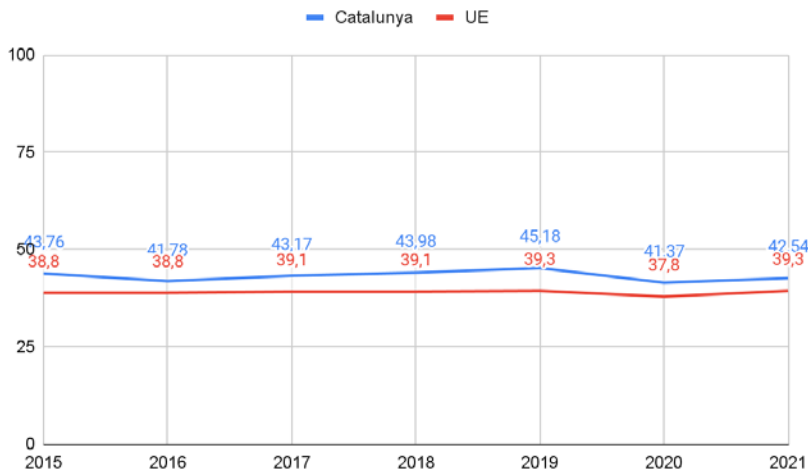
Taxa d'atur de joves fins a 24 anys, Catalunya i Europa, evolució 2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'EPA

Gràfic 40

Taxa d'activitat de joves fins a 24 anys, Catalunya i Europa, evolució 2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'EPA

8.8. Protegir els drets laborals i promoure un entorn de treball segur i protegit per a totes les persones treballadores, incloses les migrants, en particular les dones migrants i les persones amb ocupacions precàries

El treball digne engloba totes aquelles característiques que garanteixen als treballadors i treballadores comptar amb una ocupació en condicions dignes i que els permeti un desenvolupament individual i comunitari. Aquestes condicions dignes inclouen els drets laborals i un entorn de treball sa i protegit. Ara bé, en el transcurs dels últims anys, l'OIT ha manifestat que les característiques de la globalització i el desenvolupament diferenciat entre estats han portat les persones nascudes a països en vies de desenvolupament, amb necessitats bàsiques insatisfetes, a mirar d'altres països per cercar-hi feina. Malauradament, en moltes ocasions, les oportunitats laborals o les ofertes de treball dirigides a les persones migrants no es donen sota les condicions mínimes de respecte dels drets laborals.

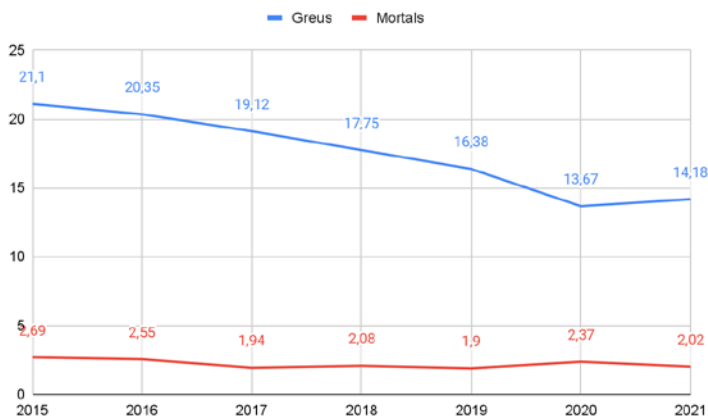
Són les persones més vulnerables del mercat laboral, entre elles moltes persones migrants, joves i dones, les que estan ocupant, en major mesura, els llocs de treball poc qualificats, en condicions precàries i, en moltes ocasions, sense garantia de seguretat i salut al lloc de treball.

Les dades mostren una clara disminució de l'índex d'accidents de treball greus a Catalunya entre els anys 2015 i 2020 (passant dels 21,1 als 13,67 casos per cada 100.000 persones) si bé l'any 2021 podem observar un repunt, fins als 14,18 accidents de treball greus per cada

100.000 persones. Quant als accidents de treball que han resultat mortals la situació és diferent, amb un índex que es manté estable entorn del 2 accidents de treball mortals per cada 100.000 persones durant tot el període. Veiem l'evolució d'ambdós índexs en el gràfic 41.

Gràfic 41

Índex d'accidents de treball greus i mortals, Catalunya, evolució 2015-2021

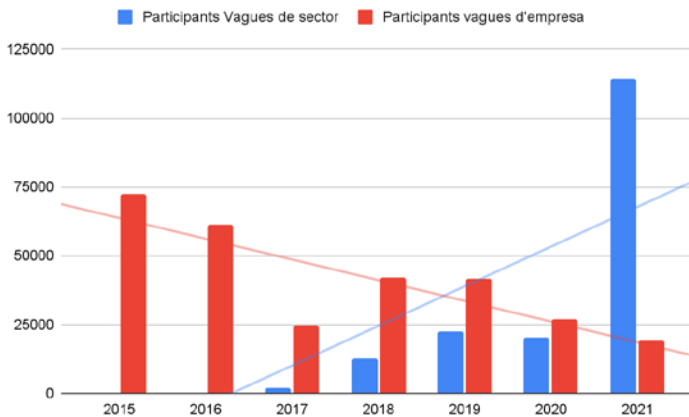
Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'Idescat i l'Observatori del Model Productiu de Catalunya

Pel que fa a la participació en vagues a Catalunya, les dades del Departament d'Empresa i Treball per als anys 2015-2021 mostren una tendència a la baixa en el nombre de treballadors i treballadores participants en vagues d'empresa i un augment dels participants en vagues

de sector, tal com veiem en el gràfic 42. Si els anys 2016 i 2017 no es registra cap treballador o treballadora participant en vagues de sector, el 2021 ja representen vora el 80 % dels treballadors i treballadores que han participat en una vaga durant l'any.

Gràfic 42

Evolució del nombre de treballadors i treballadores participants en vagues de sector i vagues d'empresa, 2015-2021

Font: elaboració pròpia a partir de dades proporcionades per l'Idescat

D'acord amb dades de l'EPA per a l'any 2019 (any que hem triat per considerar-lo un any "normal"), a Catalunya l'agricultura ocupa un 1 % dels treballadors i treballadores; la construcció, un 5 %; la indústria, un 20 %, i el sector serveis, un 74 %. No obstant això, un 93,8 % dels treballadors i treballadores que han participat en vagues sectorials en

el període 2015-2021 són del sector serveis i només un 6,2 % són de la indústria. Un total de 0 treballadors de la construcció i l'agricultura han participat en aquest tipus de vagues (no n'hi ha hagut). D'altra banda, un 51,2 % dels participants en vagues a empreses han estat treballadors i treballadores de la indústria; un 48,7 %, de serveis; un 0,1 %, de la construcció (276 treballadors), i un 0 %, de l'agricultura (5 treballadors). D'aquestes dades podem extreure, d'una banda, que la participació dels treballadors i treballadores de la construcció i l'agricultura en vagues és inferior a l'esperable d'acord amb el volum de treballadors i treballadores, fet que podria ser degut a limitacions percebudes per exercir el seu dret a vaga. D'altra banda, els treballadors i treballadores de la indústria participen en major mesura en vagues al si de l'empresa i els treballadors i treballadores del sector serveis participen en major mesura en vagues de sector, si bé també ho fan en vagues d'empresa. Ho veiem en la següent taula.

Taula 5

Distribució dels treballadors i treballadores per sectors d'acord amb l'EPA del 2019 i participants en vagues de sector i d'empresa, període 2015-2021

	Treballadors/es EPA	Participants en vagues de sector	Participants en vagues d'empresa
Agricultura	1,0	0	0
Indústria	19,8	6,2	51,2
Construcció	4,9	0	0,1
Serveis	74,3	93,8	48,7

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'EPA i dades del Ministeri de Treball ofertes per l'Idescat

Propostes sindicals ODS 8

Per un treball digne per a tots i totes, calen desenvolupaments legislatius que erradiquin la discriminació per raó de gènere, d'edat i diversitat sexual, ètnica o funcional.

És necessari desenvolupar i integrar les polítiques actives d'ocupació amb la creació d'ocupació directa per part de les administracions públiques en aquells sectors que proveeixen de serveis bàsics, com sanitat, educació, dependència o serveis socials.

S'ha d'impulsar el desenvolupament de plans d'ocupació específics per a la població desocupada en situació de vulnerabilitat, com ara persones aturades de llarga durada, joves o migrants.

És cabdal reforçar la formació professional al llarg de la vida, inclosa l'FP dual, amb recursos específics per a l'orientació permanent, l'acreditació de competències o la tutorització de les persones aprenents.

Cal garantir el dret a l'emancipació de les persones joves per tal que puguin accedir a la seva autonomia personal mitjançant una ocupació digna, accés a l'habitatge i una formació permanent que sigui gratuïta i d'alta qualitat.

L'Estat ha superat el termini de transposició de la Directiva (UE) 2019/1158, de 20 de juny de 2019, relativa a la conciliació de la vida familiar i la vida professional dels progenitors i els cuidadors (l'avant-projecte de llei està en fase de consulta).

El seu objectiu és augmentar la participació de les dones en el mercat laboral i aconseguir un millor repartiment de les responsabilitats en la cura de familiars entre dones i homes. Això ha de suposar millores en la normativa laboral en aspectes com el treball flexible per a les persones treballadores que siguin progenitores o cuidadores, un nou permís per a les persones cuidadores de cinc dies laborables a l'any per temes mèdics i garanties jurídiques de la protecció d'aquests drets, entre d'altres.

Pel que fa als plans d'igualtat, cal seguir desenvolupant els plans d'igualtat a les empreses, ja que, més enllà de la seva obligatorietat normativa, i entre moltes altres virtuts, introdueixen mesures per combatre la segregació vertical als centres de treball. Cal avançar, a més, cap a l'obligatorietat de disposar d'un pla d'igualtat a totes les empreses i no només en aquelles amb més de cinquanta treballadors i treballadores. S'ha de dotar de recursos públics i garanties sindicals les empreses, els sindicats i els representants legals dels treballadors i treballadores per a l'assessorament en la negociació dels plans d'igualtat a les empreses.

Cal incrementar el salari mínim interprofessional. En aquest sentit, exigim que es completi el compromís de la seva pujada fins a assolir el 60 % del salari mitjà, tal com estableix la Carta social europea.

S'han d'utilitzar totes les eines a l'abast per posar fi a la bretxa salarial de gènere.

Cal reforçar la Inspecció de Treball. Exigim a les administracions públiques competents que dotin de més recursos humans i materials aquest organisme per poder fer el seguiment i garantir el compliment de la reforma laboral, els plans d'igualtat i les mesures de responsabilitat en les cures. El personal d'inspecció ha d'estar format i especialitzat en gènere per poder actuar d'ofici a l'hora de detectar i identificar discriminacions laborals, sobretot en sectors i professions feminitzades.

És necessari endegar una reforma de la Llei d'estrangeria, mitjançant una modificació substancial d'aquesta llei, i flexibilitzar els requisits per a la regularització administrativa dels treballadors i treballadores irregulars perquè es puguin incorporar al treball formal i es dignifiquin les condicions laborals de les dones migrants.

S'ha de potenciar l'empresa inclusiva en el marc de la llei de discapacitat (antiga LISMI) i fer-ho de manera àmplia.

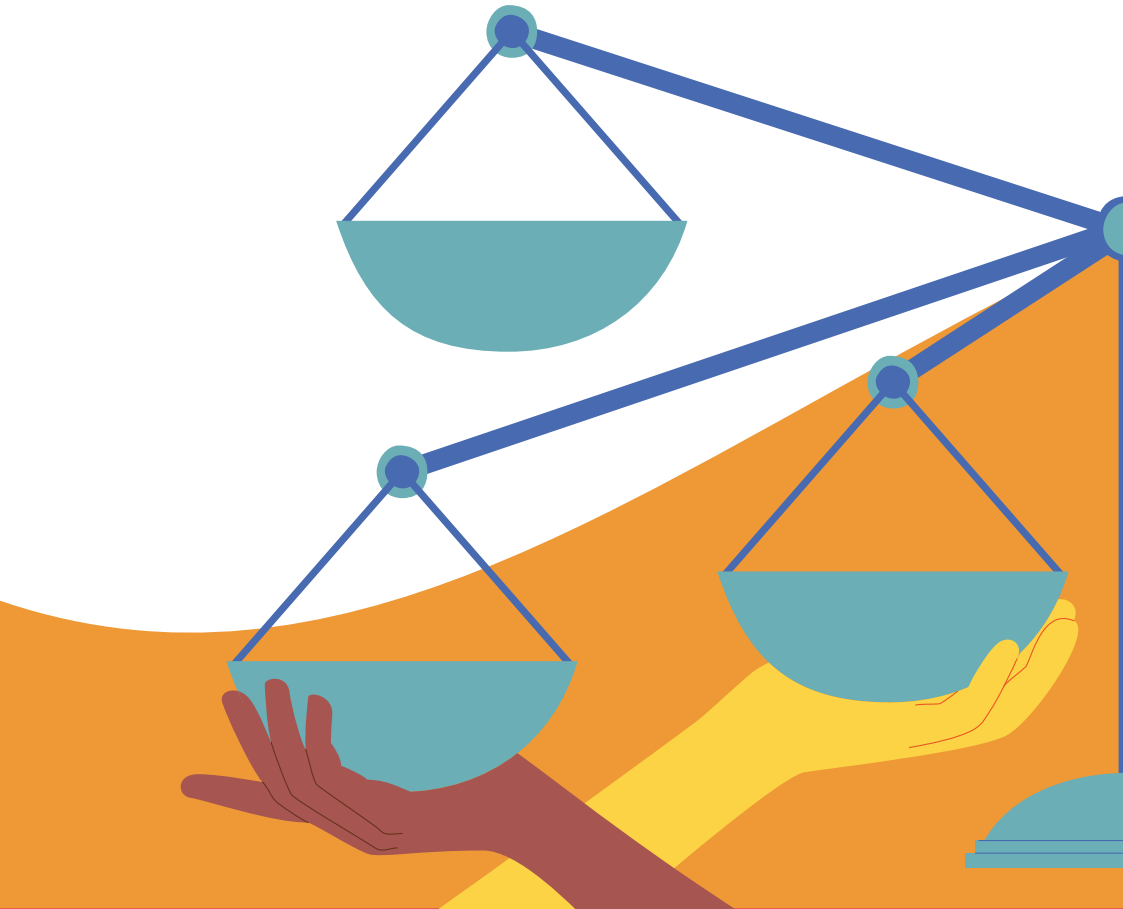
Cal detectar possibles empreses en dificultats que puguin ser transformades en cooperatives o societats limitades laborals i governades o cogovernades pels seus treballadors i treballadores. Així mateix, és necessari desenvolupar un instrument públic de gestió empresarial que faciliti, financi i consolidi processos d'aquest tipus a través de partici-

pacions temporals en el capital social de les empreses transformades incidint en la col·laboració pública, cooperativa i comunitària.

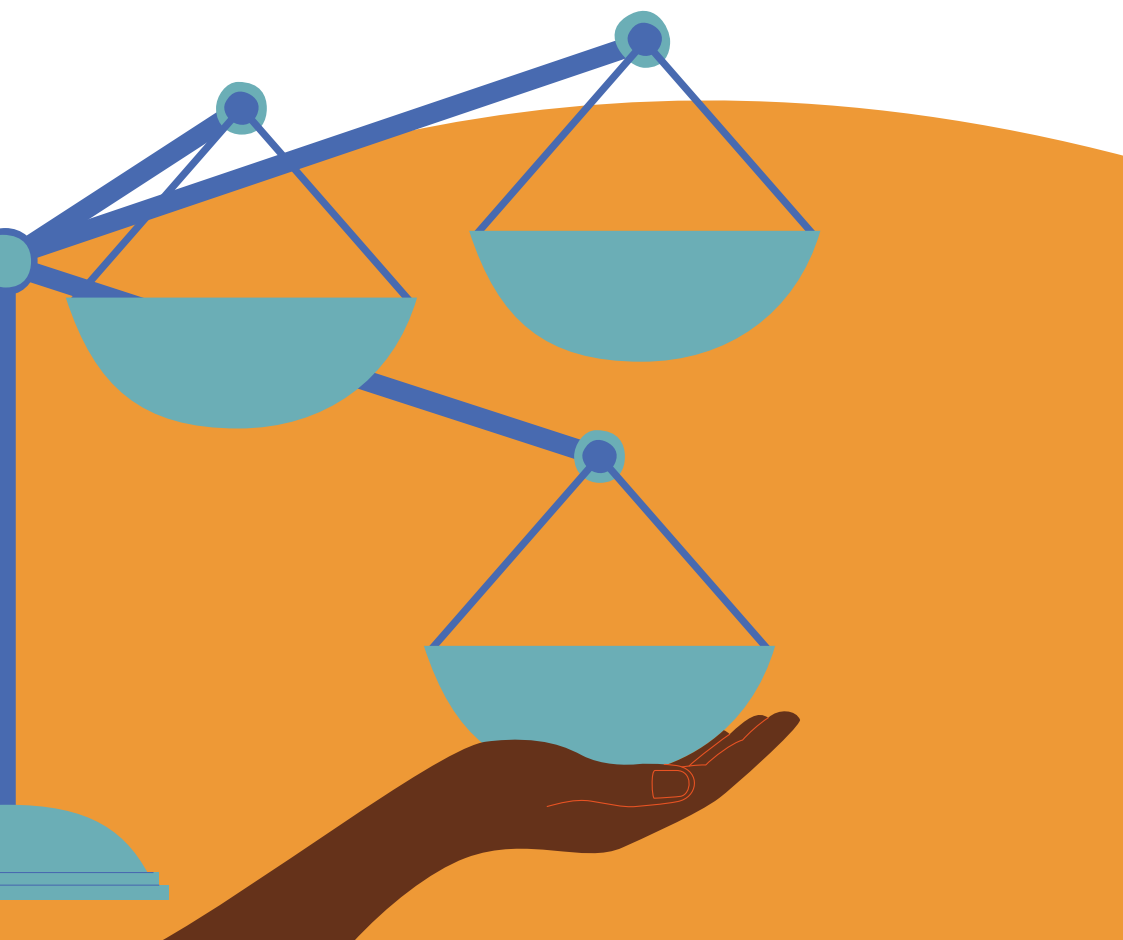
S'han d'implementar eines de valoració social per accedir a la contractació pública, com el balanç social, com a certificació de bones pràctiques empresarials.

Cal impulsar un salari mínim de referència a Catalunya equivalent al 60 % del salari mitjà, per part de les administracions en la contractació pública i impulsant la negociació col·lectiva sectorial.

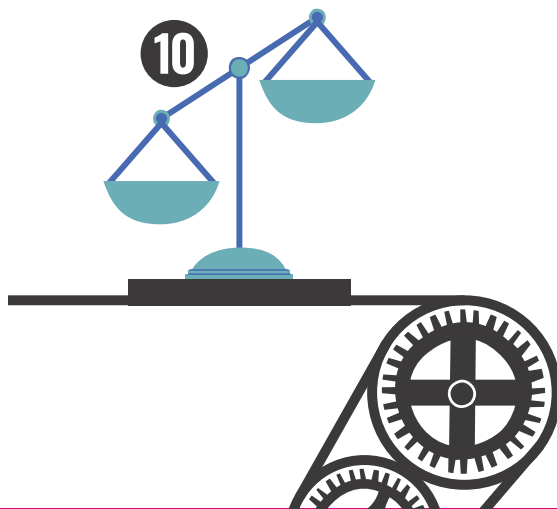
10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

ODS 10. Reduir la desigualtat als països i entre aquests

Les desigualtats existents entre països i també al si de cada país comporten que el gaudi efectiu de drets per part de les persones, i especialment de les poblacions vulnerables, sigui completament diferent depenent del país de naixement i d'origen. Vivim en un món on nens i nenes moren cada dia per malalties prevenibles en països de baixos recursos, cosa que ens mostra que encara queda un llarg camí per recórrer per garantir a tots els éssers humans la satisfacció de necessitats bàsiques i de protecció de drets fonamentals. A més, s'ha fet evident que als diferents països són els grups històricament discriminats i oprimits els que viuen en situació de pobresa i amb menor accés a la salut, l'educació o el treball, com és el cas de les dones, les persones racialitzades, les persones migrants o la població LGTBIQ+, entre altres. A continuació s'analitzen algunes de les fites que planteja l'Agenda 2030 per a la reducció de la desigualtat en el context de Catalunya.

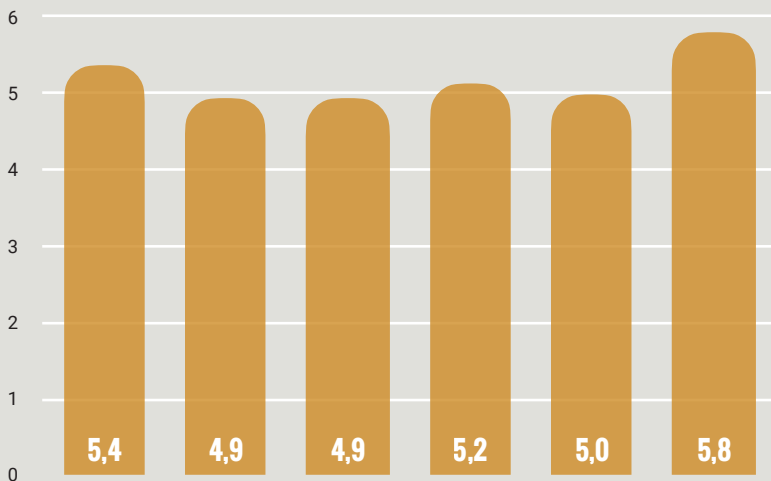
10.4. Adoptar polítiques, especialment fiscals, salarials i de protecció social, i assolir progressivament una major igualtat

Per reduir els índexs de desigualtat en la societat és necessària una adequada despesa pública en protecció social que garanteixi unes condicions de vida dignes per a tota la població i equitat en l'accés als béns bàsics. És per aquest motiu que des de l'Agenda 2030 s'ha exhortat els estats a impulsar les polítiques fiscals necessàries que permetin implementar aquesta despesa. Així mateix, és important que la inversió en polítiques públiques es realitzi amb criteris de sostenibilitat i cercant el desenvolupament de la societat.

Si parem atenció a la despesa de la Generalitat de Catalunya en protecció social com a percentatge del seu pressupost total, les dades ens mostren com aquest s'ha mantingut estable entorn del 5 % en el període 2012-2020, i s'ha produït un augment destacable l'any 2022, quan s'arriba al 5,81 %. S'ha de tenir en compte, però, que aquestes són dades referents a pressupostos i que la despesa final pot patir variacions.

Gràfic 43

Percentatge del pressupost de la Generalitat de Catalunya destinat a protecció social, anys 2012-2022

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat. Anuari estadístic de Catalunya, Administració autonòmica

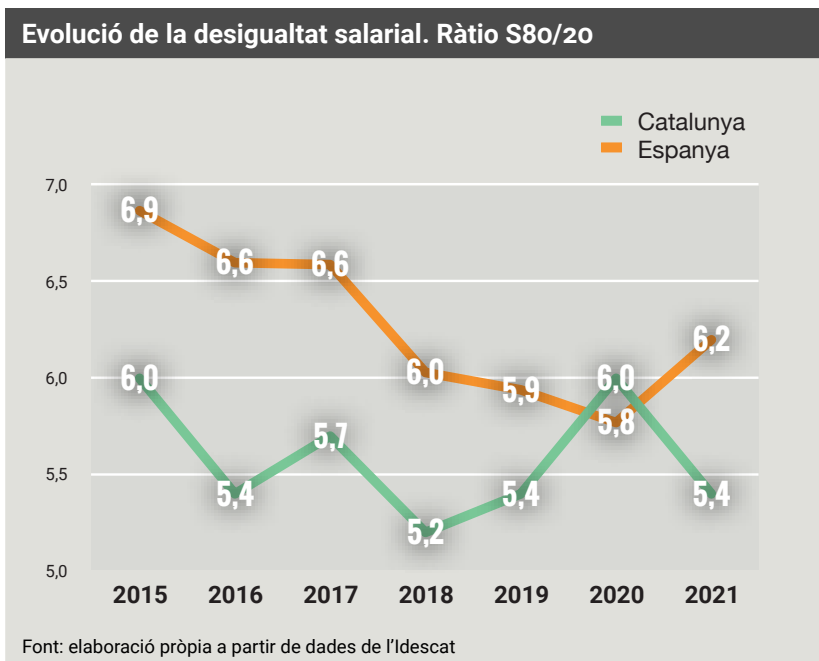

Les dades disponibles sobre despesa en protecció social com a percentatge del PIB són molt desactualitzades i no permeten relacionar-les amb dades d'evolució de la desigualtat. A més, la metodologia emprada en el càlcul parteix d'una concepció molt àmplia de protecció social que inclou l'activitat d'entitats privades,⁵ per la qual cosa no es pot interpretar com a despesa pública en protecció social. En tot cas les dades mostren que, si més no en el període 2010-2014, la despesa en protecció social en relació amb el PIB a Catalunya, lleugerament superior al 21 %, és força inferior a la de la mitjana de la UE (superior al 27 %) i a la mitjana espanyola (aproximadament del 25 %), tal com veiem en el gràfic que hi ha a continuació.

Els indicadors sobre desigualtat a Catalunya mostren un estancament en la seva reducció. La ràtio S80/20, indicador de desigualtat salarial que posa en relació els quintils de rendes inferior i superior, indica una disminució de la desigualtat entre els anys 2015 i 2018. A partir del 2018, però, es va iniciar una tendència ascendent, fins a situar-se de nou, l'any 2020, en nivells de l'any 2015. Les dades del 2021 mostren un nou descens de la desigualtat. En el cas d'Espanya, la desigualtat ha disminuït de manera constant durant el període 2015-2020, i mostra un repunt l'any 2021.

5 D'acord amb la nota metodològica de l'Idescat: "Les dades sobre protecció social han estat elaborades d'acord amb la metodologia SEEPROS, que impulsa l'Eurostat. Aquesta metodologia, que va ser sotmesa a una reforma important l'any 1996, parteix d'una concepció molt àmplia de la protecció social en què es preveu tant l'acció de les entitats públiques com la de les privades, sempre que es realitzi amb l'objectiu de protegir un tercer i que no existeixi una contrapartida equivalent i simultània de la persona protegida. L'objectiu de la metodologia és, fonamentalment, aconseguir xifres comparables entre diferents països, independentment de la diversitat de formes que adopten els sistemes de protecció social corresponents. Tanmateix, els resultats presenten problemes de comparabilitat entre regions i estats per la incidència dels factors de solidaritat interregional que afecten també el sistema de protecció social i poden suposar un transvasament de recursos important al conjunt del sistema de protecció social espanyol."

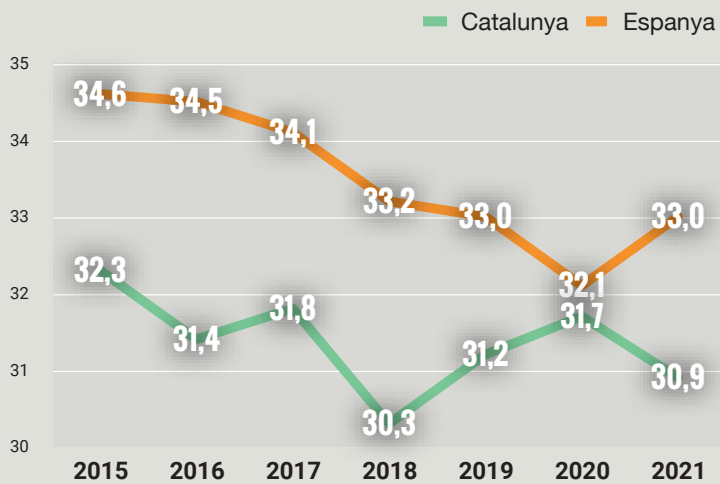
Gràfic 44

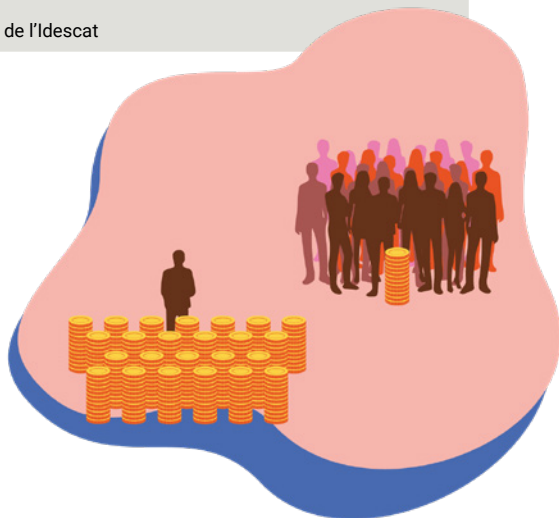
El coeficient de Gini és un altre indicador habitualment emprat per mesurar la desigualtat en les societats. Una societat amb una distribució de la renda completament igualitària adquiriria un valor de 0 en el coeficient de Gini, i a l'inrevés, una societat completament desigual presentaria un valor d'1. Aquest índex mostra un comportament similar al de la ràtio S80/20, amb una disminució de la desigualtat entre els anys 2015 i 2018, seguida d'una tendència ascendent fins a situar-se, l'any 2020, al nivell del 2015. Les dades del 2021 mostren un nou descens de la desigualtat. En el cas d'Espanya, la desigualtat ha disminuït de manera constant durant el període 2015-2020, i mostra un repunt l'any 2021.

Gràfic 45

Evolució del coeficient de Gini a Catalunya

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Propostes sindicals ODS 10

Per reduir la pobresa és necessari garantir un treball digne, amb un salari suficient, sense discriminacions ni bretxes, reforçant els espais d'intervenció dels treballadors i treballadores a les empreses, i apostant per la negociació col·lectiva i la sindicació de les persones treballadores.

També és necessari fer prestacions efectives per protegir els col·lectius més vulnerables, ampliant la cobertura i la qualitat de les rendes mínimes existents (RGC i IMV) i actualitzant de manera adient els índexs de referència que hi ha: IRSC a Catalunya i IPREM a escala estatal.

S'ha d'augmentar la despesa pública i la cobertura de la protecció social. Necessitem prestacions socials adequades i suficients per donar resposta davant diferents contingències, com la incapacitat, l'atur o les jubilacions. També cal desenvolupar noves prestacions per protegir els col·lectius més vulnerables, com ara una prestació d'ingressos mínims –amb l'actualització de l'IPREM i l'IRSC– i de renda mínima.

Reivindiquem la necessitat d'una major inversió en educació, sanitat i serveis socials que garanteixi la igualtat d'oportunitats entre totes les persones, independentment de la seva procedència o de la capacitat econòmica de la seva família d'origen. Aquest aspecte és avui més important que mai, ja que estem veient com la pobresa augmenta, especialment entre els infants.

Reclamem un pla de xoc per garantir l'atenció a les persones en situació de dependència que superi les deficiències de la llei de dependència.

Necessitar atenció com a persona dependent o tenir un familiar que la necessita no hauria de ser un motiu d'empobriment de les famílies.

S'ha de dur a terme una reforma fiscal profunda, amb criteris de progressivitat i redistributius per lluitar contra la crisi climàtica, amb l'objectiu d'aconseguir els nivells d'ingressos i de despeses de la mitjana de l'eurozona. Aquesta ha de preveure la lluita contra el frau fiscal i l'elusió fiscal, tot incrementant l'eficiència i la justícia en la recaptació, especialment de les grans corporacions i fortunes, per tal d'augmentar els recursos públics destinats a les polítiques públiques ja esmentades.

Cal reforçar el sistema públic de pensions a fi que estableixi l'adopció de mesures concretes per garantir la millora dels ingressos del sistema i el seu equilibri financer, així com pensions dignes (ja que sovint hi ha un fort biaix de gènere) i suficients per viure.

Cal invertir en un parc públic d'habitatge social que permeti desmercantilitzar un bé de primera necessitat com és l'habitatge i que moltes vegades representa la part més important de la despesa de les famílies. A més, és necessari un pla estratègic per a la rehabilitació energètica d'edificis amb l'objectiu d'intervenir de manera prioritària en els habitatges amb pitjor qualificació energètica i garantir unes condicions adequades d'habitabilitat a totes les llars. Al mateix temps s'ha d'establir una política de control públic sobre sectors estratègics de consum com som les energies, especialment l'electricitat, l'aigua i la distribució alimentària.

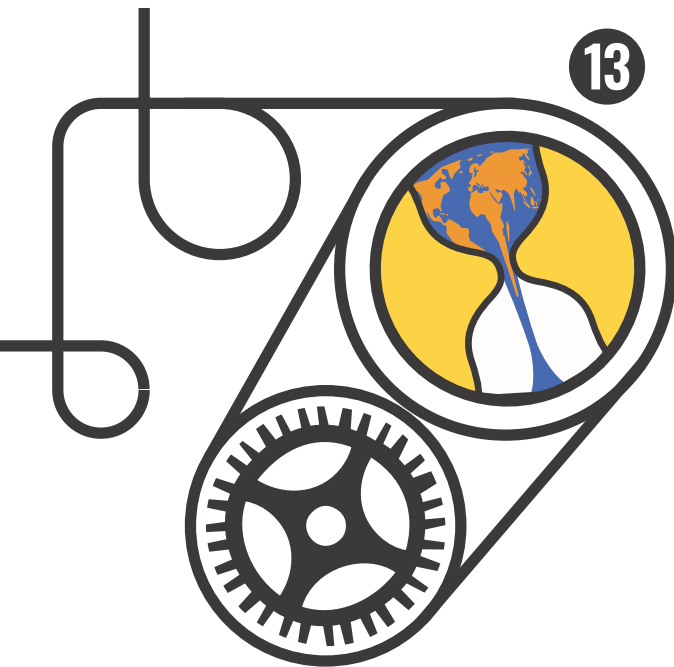
13 ACCIÓ
CLIMÀTICA

ODS 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

El canvi climàtic s'ha convertit en una de les principals preocupacions a escala global. Les seves conseqüències devastadores per a aspectes cabdals per a la vida, com l'habitatge, la salut o la seguretat alimentària, i la rapidesa amb què es presenten els seus efectes, ha motivat la incorporació de criteris de sostenibilitat de manera transversal a l'Agenda 2030 i la creació d'un objectiu específicament enfocat a mitigar els efectes produïts pel canvi climàtic i que commina els estats a prendre mesures per a la promoció de les energies renovables, la protecció de la qualitat de l'aire, la sensibilització de la població, la creació de sistemes d'alerta primerenca o la dotació econòmica del Fons Verd per al Clima, entre d'altres.

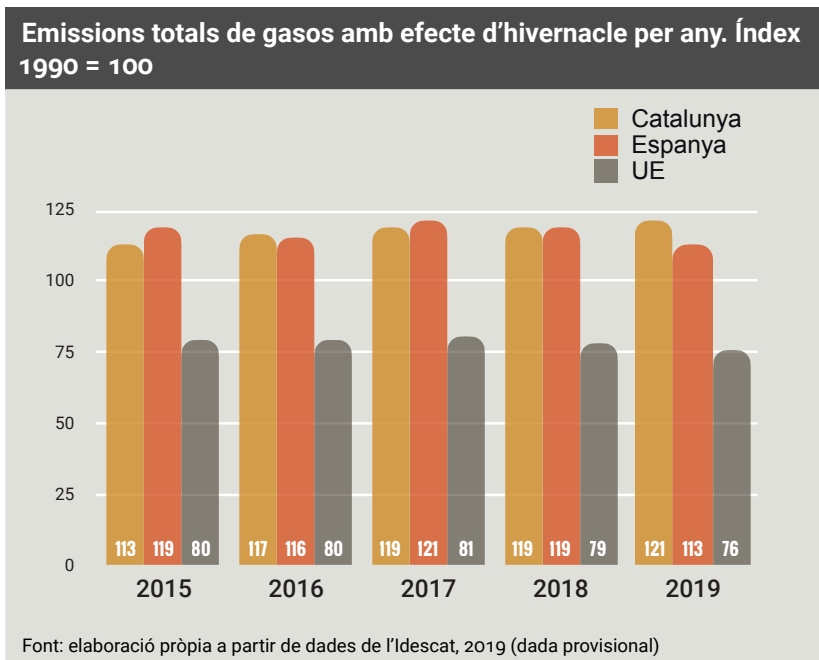

13.2. Incorporar mesures relatives al canvi climàtic a les polítiques, les estratègies i els plans nacionals

Les conseqüències del canvi climàtic es fan cada vegada més evidents i, per tant, resulta fonamental que tant els governs nacionals com els governs locals comptin amb polítiques i estratègies clares i definides per combatre'n els efectes. És important que el treball en la matèria es faci des de l'enfocament de pedagogia i regulació, buscant realitzar accions que permetin respondre assumptes com la petjada de carboni o l'ús d'energies renovables, entre altres.

Per a la valoració de l'emissió de gasos amb efecte d'hivernacle —diòxid de carboni (CO_2), metà (CH_4), òxid nitrós (N_2O) i gasos fluorats— utilitzem com a referència les emissions que es van produir l'any 1990. D'acord amb dades de l'Idescat, a partir de l'any 1990 s'ha produït, al conjunt d'Europa, una disminució constant d'emissió de gasos amb efecte d'hivernacle, d'aproximadament el 25 %. A Catalunya i a Espanya, en canvi, les emissions entre el 1990 i el 2007 van augmentar vora el 50 %. A partir de l'any 2008, i coincidint amb la crisi econòmica, es pot apreciar un descens en les emissions que es manté fins a l'any 2013. A partir d'aquest moment la tendència torna a ser ascendent. En el gràfic 46 podem veure com entre els anys 2015 i el 2019 les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle no només no han disminuït, sinó que han augmentat a Catalunya.

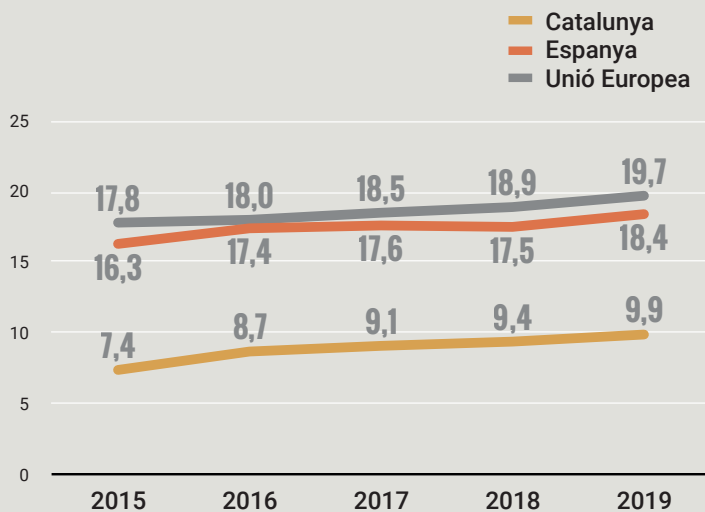
Gràfic 46

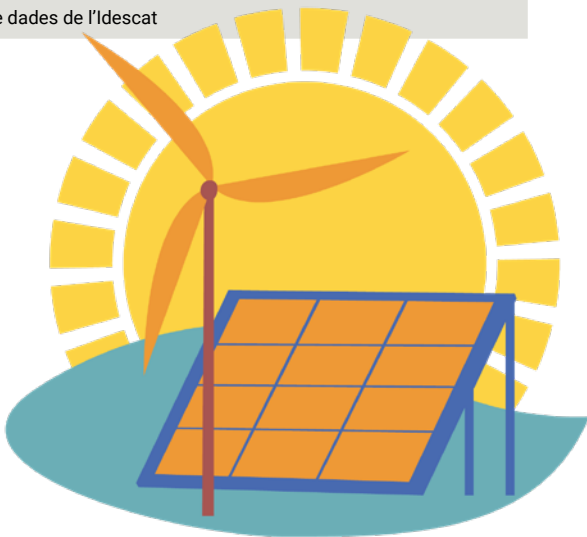
La proporció que representen les energies renovables sobre el consum d'energia final ha augmentat en els darrers anys tant a Catalunya com a Espanya i a la UE. No obstant això, Catalunya va força endarrerida en el percentatge d'energies renovables sobre el total d'energia consumida respecte d'Espanya i de la UE, tal com podem veure en el gràfic que hi ha a continuació. L'any 2019, l'últim amb dades disponibles, la proporció d'energies renovables sobre el consum final d'energia a Catalunya va arribar al 9,9 %, mentre que a Espanya va ser del 18,4 % i a Europa, del 19,7 %. Ho veiem en el gràfic 47.

Gràfic 47

Proporció d'energies renovables sobre el consum final d'energia. Tots els sectors. Catalunya, Espanya i Unió Europea, 2015-2019

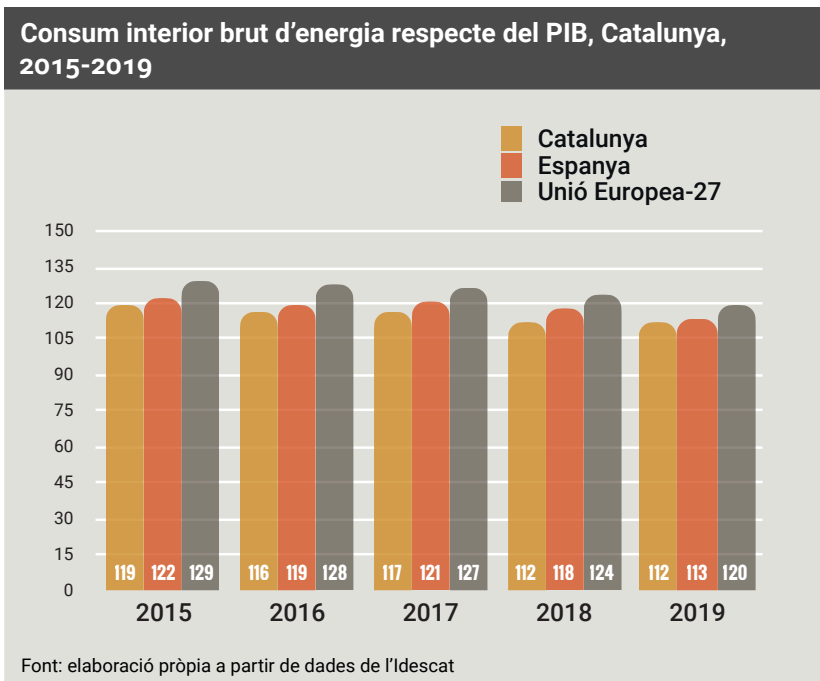

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

El consum interior brut d'energia respecte del PIB mesura l'eficiència d'energia global d'una economia. Aquest indicador, que pren com a unitat de mesura el kep (kilograms equivalents de petroli), es calcula a partir del consum interior brut d'energia provinent del carbó, el petroli, el gas natural, les fonts d'energia renovable i els saldos d'intercanvis elèctrics, d'una banda, i del PIB a preus constants. En aquest cas s'utilitzen preus constants de l'any 2010. D'acord amb les dades que ofereix l'Idescat, podem veure com la tendència, tant a Europa com a Espanya i a Catalunya, és cap a una major eficiència energètica, i Catalunya se situa al capdavant. Ho veiem en el gràfic 48.

Gràfic 48

Propostes sindicals ODS 13

S'ha de reivindicar, a escala nacional i territorial, un increment dels objectius de reducció d'emissions i adequar-los al nou objectiu europeu del 55 % de reducció d'emissions per a l'any 2030. En aquest sentit, és necessari promoure l'estalvi i l'eficiència energètica en tots els sectors, reforçant els programes i les estratègies existents actualment, i impulsant mesures de gestió, reducció i electrificació de la demanda. Cal auditar sindicalment les reduccions efectives d'emissions i consums, així com la implementació en empreses de fonts d'energia alternatives.

Cal exigir l'aprovació de plans de desenvolupament industrial per als sectors lligats a la transició energètica (renovables, eficiència energètica, emmagatzematge...) amb l'objectiu d'aconseguir la descarbonització a llarg termini, així com aprofitar totes les oportunitats associades.

A Catalunya, el Govern ha d'impulsar la llei de transició energètica per fomentar la generació renovable amb recursos propis a partir de l'energia solar,

eòlica i biomassa, guanyant autonomia energètica. S'ha de promoure l'adopció de línies d'actuació que fomentin l'autoconsum renovable i la posada en marxa de comunitats energètiques locals, en particular, en l'àmbit industrial. Per fer-ho, s'haurà de reivindicar, en els processos de participació i negociació en els quals sigui present l'estructura sindical, l'adopció d'estratègies i normes en aquesta línia.

Cal demanar a les diferents administracions públiques el disseny de plans estratègics per a la rehabilitació energètica d'edificis amb l'objectiu d'intervenir de manera prioritària en els habitatges amb pitjor qualificació energètica, abordar el problema de la pobresa energètica i modernitzar els edificis de titularitat pública. A més, s'ha de sol·licitar que s'integrin instal·lacions renovables als edificis, promoure les compres públiques d'electricitat 100 % renovable i fomentar la inclusió de clàusules ambientals en la licitació de contractacions i obres públiques que prioritzin l'autoconsum i les energies renovables.

S'ha de participar en el desenvolupament d'un marc normatiu i en l'aplicació de mesures per a una mobilitat sostenible, pel seu impacte en els objectius climàtics, però també de salut pública, econòmics i de cohesió social del país. El ventall d'actuacions és molt divers: el foment del transport públic, l'adequació del parc automobilístic, la transformació de la indústria automobilística amb el vehicle elèctric, els modes ecomovibles (a peu i en bicicleta) i els serveis de mobilitat multimodal, els plans de mobilitat sostenible als centres de treball, el pla integral d'infraestructura i transició del transport de mercaderies per carretera al ferrocarril, la participació en el debat de la fiscalitat de la mobilitat, etc.

Cal reivindicar instruments legislatius que ajudin a preveure i abordar

els efectes adversos del canvi climàtic, inclòs el seu impacte socioeconòmic i l'efecte en les treballadores i treballadors. En aquest sentit, s'ha d'exigir que es reforcin els sistemes de protecció social per garantir que les persones més vulnerables estiguin protegides davant les conseqüències dels fenòmens meteorològics extrems deguts al canvi climàtic.

S'ha d'exigir el desplegament i el reforçament de totes les mesures de transició justa contingudes en l'Estratègia de transició justa respecte de sectors i territoris vulnerables als canvis.

Cal implicar les treballadores i treballadors de les empreses en aspectes com les inversions que aquestes haurien de realitzar en energia fotovoltaica, aerogeneradors, etc., la gestió eficient de l'aigua, la creació de menjadors d'empresa o de polígon, o el foment d'estratègies cooperatives per a la mobilitat.

16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES

ODS 16. Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells

El benestar de les persones i el desenvolupament sostenible a escala global només podrà donar-se de manera efectiva i integral quan s'aconsegueixi viure en un marc de pau i de bon funcionament de les institucions. Els estats han de treballar per enfortir les seves institucions de tal manera que puguin garantir la protecció dels drets humans així com la participació efectiva i inclusiva de totes les persones. La promoció d'una societat pacífica i inclusiva cerca posar fi a totes les formes de violència que existeixen encara avui dia, com el tràfic de persones, la violència masclista, la delinqüència organitzada, l'esclavitud moderna o la corrupció. En aquest sentit, l'ODS 16 pretén exhortar els estats a treballar per aconseguir una institucionalitat robusta i forta que garanteixi a les persones una vida lliure de violències sense importar la seva ètnia, gènere, orientació sexual o creença religiosa, entre moltes altres coses.

L'indicador regional de progrés social (IRPS) posa en relació les diferents regions europees (240 l'any 2020), a partir de l'anàlisi d'una nombrosa llista d'indicadors que es distribueixen en tres dimensions: Necessitats humanes bàsiques, Fonaments del benestar i Oportunitats. En la taula que hi ha a continuació es mostren les puntuacions obtingudes per Catalunya els anys 2016 i 2020 en les categories Drets sobre la persona, Llibertat personal i dret a decidir i Tolerància i inclusió, presents a la dimensió d'Oportunitats, així com la seva classificació al rànquing respecte de la resta de regions europees. En color verd, trobem els indicadors on Catalunya es troba al capdavant de la classificació en el grup format amb les 15 regions amb un PIB similar; en color taronja aquells on es troba en una situació intermèdia i, en color vermell, els aspectes on Catalunya es troba en el grup de la cua.

Els resultats de l'IRPS ens mostren com existeix un gran marge de millora en molts aspectes estretament relacionats amb la creació d'una societat justa com la confiança en les institucions, la seva qualitat i la seva imparcialitat. En altres aspectes com la ciutadania activa, la participació femenina en els parlaments regionals o la presència de valors relacionats amb la tolerància —en termes establerts pel mateix indicador, si bé no considerem adequat l'ús del terme tolerància en aquest context per tenir connotacions negatives— i la inclusió entre la ciutadania, d'altra banda, Catalunya es posiciona al capdavant de les regions europees.

Taula 6.

Puntuacions de Catalunya a les subdimensions Drets sobre la persona, Llibertat personal i dret a decidir i Tolerància i inclusió a l'indicador regional de progrés social (IRPS)

	Rànquing	Puntuacions	
		2016	2020
Drets sobre la persona		30	48
Confiança en el Govern	166 ■		
Confiança en les lleis	159 ■		
Confiança en la policia	106 ■		
Ciutadania activa	69 ■		
Participació femenina en parlaments regionals	62 ■		
Índex de qualitat de les institucions	146 ■		
Llibertat personal i dret a decidir		63	54
Llibertat per poder escollir opcions vitals	168 ■		
Oportunitats laborals	133 ■		
Temporalitat i parcialitat laboral involuntària	209 ■		
Joves que ni estudien ni treballen (ni-ni)	178 ■		
Índex de corrupció de les institucions	160 ■		
Tolerància i inclusió		77	70
Índex d'imparcialitat de les institucions	155 ■		
Tolerància envers els immigrants	5 ■		
Tolerància envers les minories	5 ■		
Tolerància envers els homosexuals	14 ■		
Satisfacció amb les oportunitats per fer amics	95 ■		
Voluntariat	176 ■		
Bretxa laboral de gènere	149 ■		

Font: informe sobre l'indicador regional social progress index (RSPI), 2020. Direcció General d'Anàlisi Econòmica de la Generalitat de Catalunya

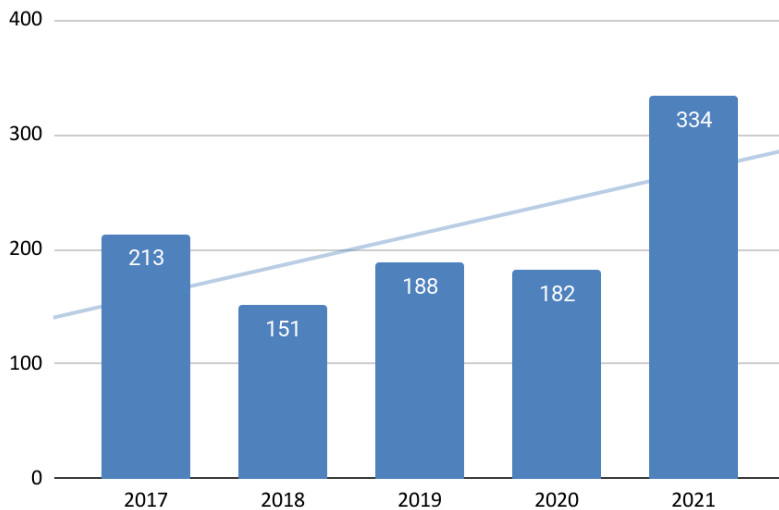
16.1. Reduir significativament totes les formes de violència i les corresponents taxes de mortalitat al món

La reducció de les formes de violència en la societat implica reconèixer les víctimes de les diverses formes de violència. Resulta fonamental que els estats identifiquin les violències que sofreixen de manera diferenciada poblacions vulnerables com són les dones, els nens, les nenes i els adolescents, i les persones racialitzades o migrants, entre altres, i posin fil a l'agulla per a l'erradicació de flagells com la violència masculista (aspecte que ja hem tractat en l'anàlisi de l'ODS 5), el racisme o la discriminació del col·lectiu LGTBIQ+. Així mateix, el treball en la reducció de les formes de violència als diferents països també resulta necessari en la implementació de polítiques que redueixin les taxes d'homicidi, furt i inseguretat; formes de violència que posen en risc la integritat física i moral de les persones i que resulten una barrera per al gaudi efectiu de drets fonamentals com la llibertat, la vida i el benestar.

Les dades recents proporcionades per SOS Racisme són alarmants. Com podem observar en el gràfic 49, l'any 2021 es van registrar 334 situacions de racisme, cosa que significa un increment de gairebé el 50 % respecte de l'any anterior. En el desglossament per àmbit, podem veure com 1 de cada 4 situacions de racisme identificades s'ha produït entre particulars i 1 de cada 5 ha estat discriminació en l'accés als drets socials. És especialment greu que un 19 % de les situacions detectades han estat agressions o abusos dels cossos policials. La discriminació laboral representa el 7 % dels casos identificats l'any 2021. Veiem aquestes dades en el gràfic 50.

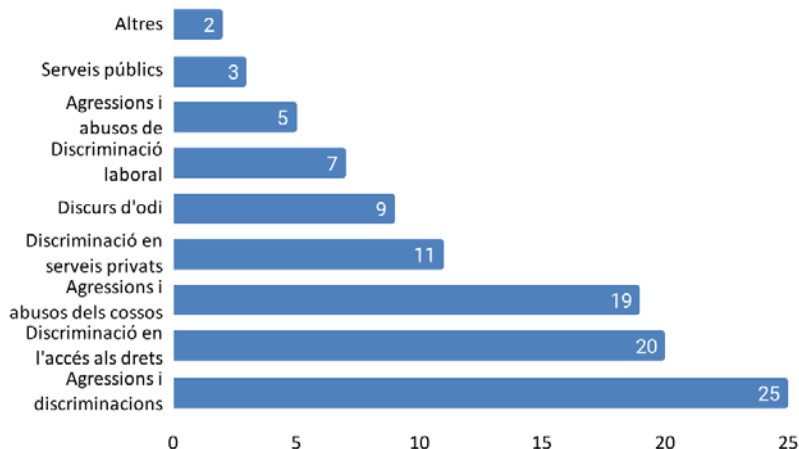
Gràfic 49

Evulció del nombre de situacions de racisme identificades per SOS Racisme

Font: SOS Racisme

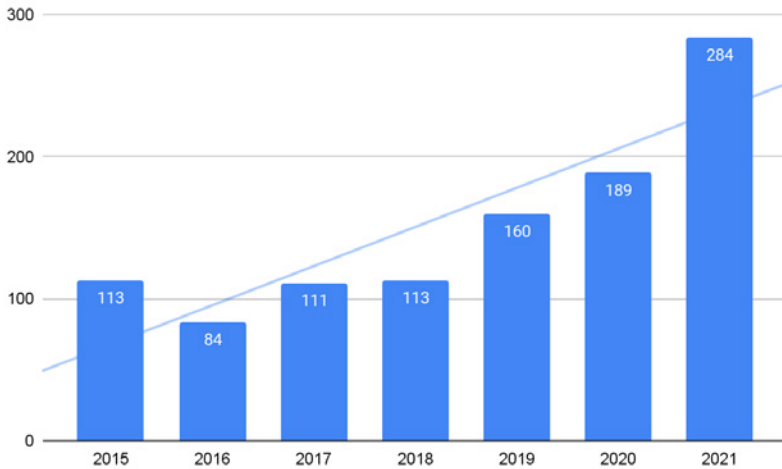
Situacions de racisme identificades per SOS Racisme, percentatge segons tipus. Any 2021

Font: SOS Racisme

Una situació semblant és la que reflecteixen les dades que proporciona l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH) en el seu informe Estat de l'LGTBI-fòbia a Catalunya, 2021. Aquest any s'han documentat 284 casos de discriminació o agressions LGBTI-fòbiques, cosa que suposa un augment del 50,3 % respecte de l'any 2020 i la continuació de la tendència ascendent iniciada entre els anys 2016 i 2017, quan es va passar de 84 a 111 casos registrats. Ho veiem en el següent gràfic.

Actes de violència o intimidació LGTBI-fòbica identificats per l'OCH, anys 2015-2021

Font: informe Estat de l'LGTBI-fòbia a Catalunya 2021 de l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH)

L'informe de l'OCH indica també que les persones joves són les més vulnerables a l'hora de patir violència LGTBI-fòbica: un 67 % de les persones que han patit una discriminació o agressió i ho han comunicat a l'OCH tenen menys de 36 anys. Respecte de l'àmbit on s'han produït les situacions LGTBI-fòbiques, destaca que un 34,5 % s'han donat a la via pública; un 10,6 %, a l'habitatge; un 9,9 %, a Internet i xarxes socials, i un 6,3 %, en l'àmbit laboral. Quant al fet concret que s'ha documentat, el més comú han estat les agressions verbals, amb un 28,5 % (81

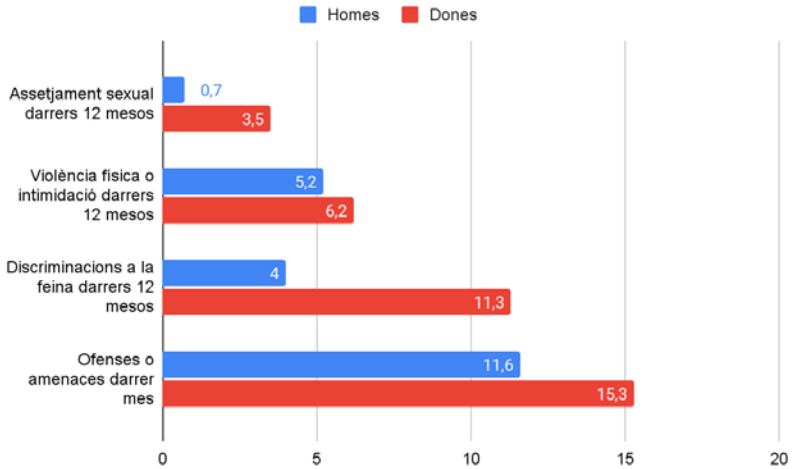
casos), seguides de les mostres d'odi i exaltació, amb un 17,6 % (50 casos), i un 17,3 % amb agressions físiques (49 casos), la majoria d'elles produïdes a la via pública.

Per tant les dades ens indiquen que a Catalunya, lluny de reduir-se, la violència racista i LGTBI-fòbica es troba en augment en els últims anys.

Pel que fa a les situacions de violència en el treball, l'Enquesta de qualitat i condicions de treball del Departament d'Empresa i Treball indica que l'any 2019 i en referència als 12 mesos anteriors, un 7,4 % dels treballadors i treballadores va declarar haver patit algun tipus de discriminació a la feina, un 5,6 % havia patit violència física o intimidació i un 2 % havia patit assetjament sexual. A més, un 13,3 % va declarar haver patit ofenses, amenaces o humiliacions al seu lloc de treball durant l'últim mes. És destacable que existeixen diferències marcades per edat i per gènere, sent els joves i les dones molt més susceptibles de patir violència de qualsevol tipus en el treball, tal com veiem en els gràfics que hi ha a continuació.

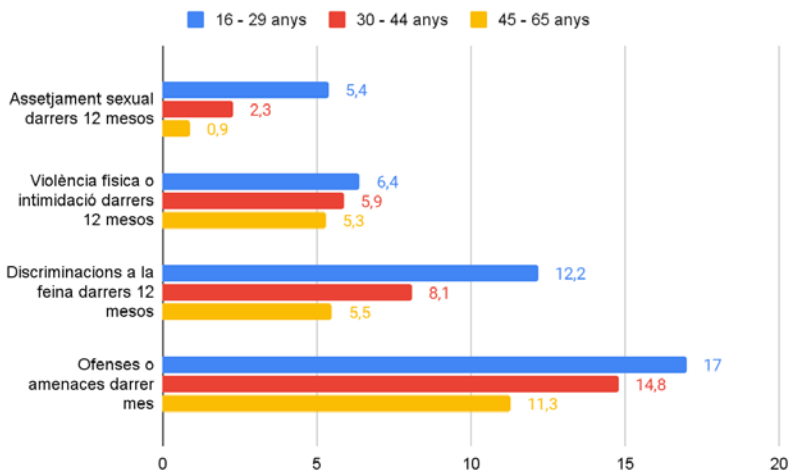
Gràfic 52

Percentatge d'homes i dones que han patit diferents tipus de violència en l'àmbit laboral any 2019

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de condicions de vida en el treball. Departament d'Empresa i Treball. Generalitat de Catalunya

Percentatge de treballadors i treballadores que han patit diferents tipus de violència en l'àmbit laboral, per grups d'edat, any 2019

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de condicions de vida en el treball. Departament d'Empresa i Treball. Generalitat de Catalunya

En relació amb la seguretat autopercebuda, podem assenyalar, amb dades de l'Enquesta de condicions de vida de l'INE per a l'any 2013 (últimes disponibles), que un 25 % de la població a Catalunya no se sent segura en caminar sola a la seva zona de residència. D'acord amb estimacions realitzades a partir de l'Enquesta de victimització de Barcelona de l'any 2018 i de registres poblacionals, 44 dels 73 barris de Barcelona tenen menys d'un 20 % de població que se sent insegura.

ra, si bé als barris de Ciutat Meridiana, Torre Baró, Vallbona i el Raval aquest percentatge supera el 40 % de la població. D'altra banda, l'Idescat ofereix dades actualitzades sobre el percentatge de població que declara viure en una àrea objecte de delictes, violència o vandalisme. Aquest percentatge ha augmentat entre l'any 2015 —any de la creació de l'Agenda 2030— i l'any 2020, l'últim amb dades disponibles, des del 13,7 % al 19 %, per la qual cosa la sensació d'inseguretat ha augmentat. No obstant això, val a dir que aquest fet pot estar relacionat amb la pandèmia de la COVID-19, ja que l'any previ a la pandèmia el percentatge de població que declarava viure en àrees on hi ha violència era de l'11,1 %, per sota de la xifra del 2015.

16.7. Garantir l'adopció a tots els nivells de decisions inclusives, participatives i representatives que responguin a les necessitats i 16.10. Garantir l'accés públic a la informació i protegir les llibertats fonamentals, de conformitat amb les lleis nacionals i els acords internacionals

El diàleg i la concertació socials són instruments imprescindibles per garantir una presa de decisions inclusiva, participativa i representativa al món laboral. El temps de treball, els salaris o la formació, entre d'altres aspectes fonamentals de les relacions laborals, són també elements que afecten les condicions de vida de les persones. Per aquest motiu, la negociació col·lectiva és un dret fonamental reconegut a la Constitució de l'OIT i present també a la Declaració de l'OIT relativa als principis i als drets fonamentals en el treball. D'acord amb les dades de l'OIT, la taxa de cobertura de la negociació col·lectiva a Espanya l'any 2018 va ser del 80,1 %, essent el desè estat amb una major cobertura.

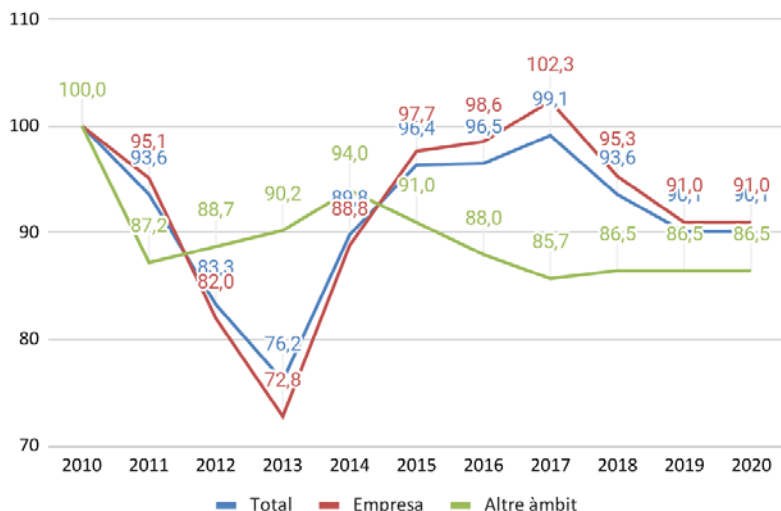
Amb les dades que ofereix l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya hem elaborat un índex, agafant com a base l'any 2010, per valorar l'evolució dels convenis signats i també de les persones afectades per aquests. Gràcies a aquest índex podem veure com la signatura de convenis col·lectius s'enfonsa entre els anys 2010 i 2013, coincidint amb el període més dur de la crisi econòmica iniciada l'any 2008, per, posteriorment, recuperar-se fins a arribar, l'any 2017, a igualar el nombre de convenis que es van signar l'any 2010. A partir del 2017 i fins a l'actualitat es constata una disminució gradual

en el nombre total de convenis anuals signats. Si observem les dades desglossades per àmbit de signatura del conveni, podem veure com les variacions en la signatura de convenis d'empresa són més accentuades que les d'altres àmbits, i que aquests últims es mantenen estables durant els darrers anys, sempre per sota de les xifres del 2010. Ho veiem en el següent gràfic.

Gràfic 54

Evolució del nombre de convenis col·lectius signats cada any segons l'àmbit de negociació a Catalunya.

Índex 2010 = 100

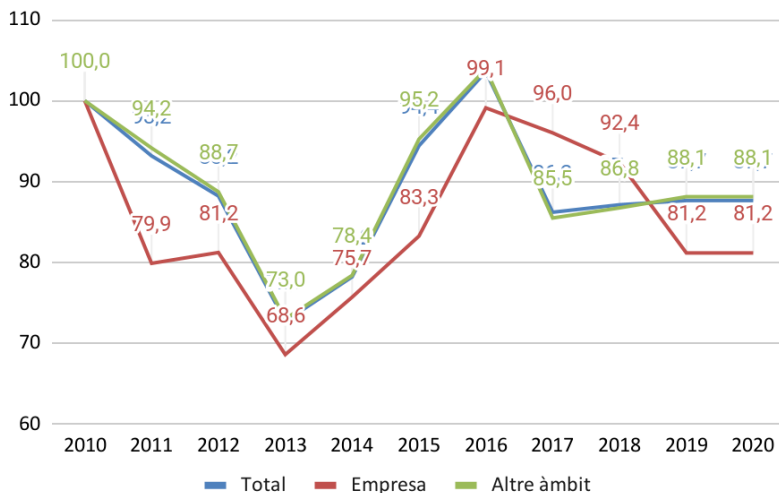

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

L'evolució del nombre de persones afectades pels convenis col·lectius signats mostra, com era d'esperar, una tendència similar en l'evolució de la signatura de convenis. Així, el nombre total de persones afectades pels convenis cau entre els anys 2010 i 2013, es recupera a partir de l'any 2014 i fins al 2016, i a partir d'aquest any es redueix, any rere any, el nombre de treballadors i treballadores afectats. Veiem aquestes dades en el gràfic 55, de nou desglossat per àmbit de negociació.

Gràfic 55

Evolució del nombre de persones afectades per convenis col·lectius signats cada mes segons l'àmbit de negociació a Catalunya.
Índex 2010 = 100

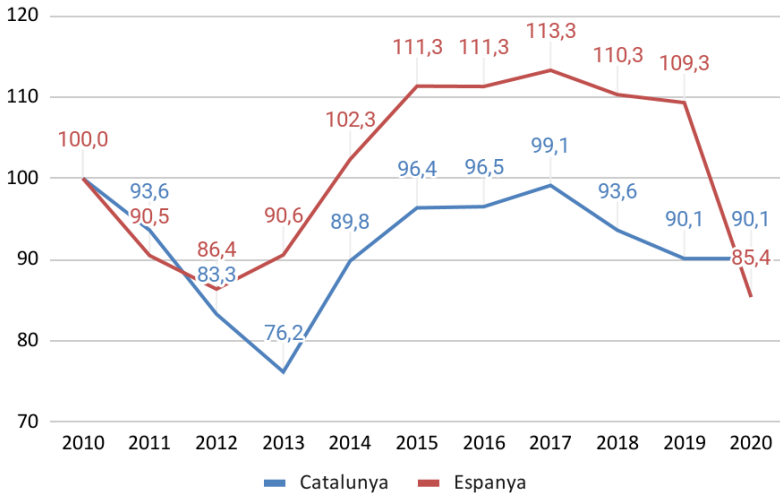

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya

Si comparem l'evolució de la signatura de convenis col·lectius a Catalunya i Espanya, ja siguin aquests d'empresa o de sector, podem observar com Espanya se situa per sobre de la xifra de convenis signats el 2010 (any base) des de l'any 2014 (exceptuant una forta caiguda l'any 2020), mentre que Catalunya només es va apropar a les xifres del 2010 l'any 2017. Ho podem veure en el gràfic que hi ha a continuació.

Gràfic 56

Evolució anual comparada dels convenis col·lectius signats a Catalunya i Espanya.
Índex 2010 = 100

Font: Observatori del Treball i Model Productiu de la Generalitat de Catalunya i Ministeri de Treball i Economia Social

Propostes sindicals ODS 16

Contra la violència

Cal millorar la resposta institucional a la violència mitjançant la formació, la cooperació i la coordinació dels diferents organismes implicats, entre el conjunt de les administracions, l'àmbit judicial i policial, la fiscalia, l'advocacia i els professionals sanitaris i socials.

És cabdal treballar per una educació en valors que fomentin la igualtat entre gèneres, la diversitat i la inclusió de les minories en totes les etapes i els nivells formatius.

Cal potenciar el Programa d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de la violència de gènere i, en general, de totes les violències masculistes, desenvolupant mesures d'actuació i adaptant-lo a les necessitats individuals de les víctimes.

S'han de difondre i millorar els drets laborals de les víctimes de violència de gènere i, en general, de totes les violències masclistes, garantint el seu exercici enfront d'obstacles o impediments.

És necessari fomentar el debat sobre la normalitat del fenomen migratori com a qüestió social, laboral i econòmica ordinària, la qual ha de ser gestionada políticament amb realisme i eficàcia.

Cal impulsar i intensificar el marc de diàleg social tripartit negociat i habilitat a Espanya des del 2004 a través de la Comissió Laboral Tripartida d'Immigració com a òrgan institucional d'interlocució especialitzada en migracions.

Per a l'adopció de decisions participatives i l'accés públic a la informació i a les llibertats fonamentals cal:

Suprimir la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana, coneguda com a llei mordassa.

Exigir el compliment dels acords aconseguits en el marc del diàleg social, amb especial atenció als integrats en els acords de negociació col·lectiva (ANC), que se subscriuen periòdicament entre patronal i sindicats.

Per garantir els drets humans de totes les persones a les empreses i les seves cadenes de subministrament és necessari:

Exigir l'aplicació dels instruments ja existents per a una conducta em-

presarial responsable, com ara els Principis rectors de les Nacions Unides sobre empresa i drets humans, la Declaració tripartida de principis sobre empreses multinacionals i política social de l'OIT o les Línies directrius de l'OCDE per a empreses multinacionals (deguda diligència i accés a mecanismes de reparació).

Donar suport al procés endegat per les Nacions Unides l'any 2014 per a l'obtenció d'un tractat vinculant sobre empreses i drets humans.

Defensar la creació d'una directiva europea sobre drets humans, deguda diligència i conducta empresarial responsable, amb mecanismes de deguda diligència obligatoris i efectius, inclosa la cadena de subministrament i subcontractació de les empreses, que empoderi els treballadors i treballadores en la lluita contra les violacions dels drets humans i que garanteixi la plena participació dels sindicats i els treballadors i treballadores representants en tot el procés de deguda diligència. Les víctimes han de disposar de recursos efectius i accés a la justícia, inclosos els sindicats. Les empreses han de ser responsables dels impactes de les seves operacions.

Enfortir els drets dels comitès d'empresa europeus en matèria d'informació sobre sostenibilitat i establiment d'estratègies.

La Fundació Pau i Solidaritat dóna suport als Objectius de Desenvolupament Sostenible